

30949

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 6.

చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ మే నెల 7 వ తేది బుధవారము

NO. 31.

సంపుటము. ౬

సి థ్వా థ్థి నా మ స ం వ త్స ర వై శా ఖ మా న శు క్ల ఆ వ్య మి ర.

సంచిక ౩౧

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమాషధము

వెల స్వల్పము
తల నొప్పులకు
వేరు పొందినది.
గుణము లేకుండిన
మీ పైకము మీకు
ఇయ్యబడును.
వనమాలికలచే
చేయబడును.
నువాసన గలది.

గుణ మధికము
పంచభాషను
చూచి కొనిన
మోస ముండదు.
ఒకసారి పరీక్షించి
చూడుడు
చక్కని డబ్బీలో
వెల ర అణాలు.
అన్ని దుకాణముల
లోను దొరుకును.

అమృతాంజనము డి పో,

6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

109, ప్రేమి రోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి

Mr. G. W. M. Reynold's Novels

Other Big Type Editions.

GRACE DARLING or	Rs. A.
The Heroine of the Fern Island	0 12
Mary Price 8 vols. Rs. 5	1 12
Paricide 3 vols.	1 12
Faust 2 vols. Rs. 1-8-0	3 vols.
Seamstress in 2 vols. Rs. 1.	Margaret 4 vols.
Neomancer 3 vols. 2 4 0.	Agnes 9 vols.
Old London, 3 vols. 2 4 0.	Mary Stuart 2 vols.
Pope Joan 3 vols. 1-12-0.	Coral Island 4 vols.
Kenneth 4 vols. Rs. 3.	Soldier's Wife 2 vols.
Robert Macaire in 2 vols.	
Young Duchess, in 4 vols.	
Bronze Statue 4 vols.	
Canonbury House in 3 vols.	
Rosa Lambert, 4 vols.	
The Massacre of Glencoe 4 vols.	
Mysteries of London 13 vols.	
Mysteries Court of London 17 vols.	
Empress Eugenie's Boudoir 3 vols.	
May Middleton 2 vols.	
Rye House Plot 4 vols.	
Pickwick Abroad 3 vols.	
Loes of the Harem in 4 vols.	
Young Fisherman, complete	
Master Timothe's Book Case 3 vols.	
Mysteries of Paris by Eugene Sue in 2 vols.	

(Postage etc. Extra for all Books)

The SUPERIOR WATCH CO.,

536

Post Box 167 (A) Madras. E.

ఆంధ్ర

ఎంజినీయరింగు కంపెనీ,

ఎంజినీయరు, ఇన్స్ట్రక్షనల్ ఇంజనీరు,

ఇగ్నాథపురం, కాకినాడ.

మేము ఆంధ్ర దేశమునకు మధ్య నున్న
కాకినాడలో యీ కంపెనీ, ఆంధ్ర దేశానికి
యోగముకొరకు స్థాపించివాము. ఆంధ్రు
లందరు మహాదరింప ప్రార్థితులు. మావద్ద
ఇన్నివిధముల యంత్రములు, సాముగ్రలు,
యంజినీయరింగు సాముగ్రలు, సి మెంటు,
వెంకు, టేకు, కలప మొదలగునవి దొరుకును.

తొలుత మమ్ములను సలహాచేసి, మర
రెడన చొలునకు వెళ్లు.

డి. ఎల్. నరసింహారాజు,

బి.వి.ఎస్.సి., ఎ.సి.వి.,

(1585) ఎంజినీయరు అందు మేనేజరు.

పంటివైద్యము.

1564

డాక్టరు గిబ్బర్ బ్రదర్లు

12 కన్నడైవ శివ, ఎస్కూరు, మద్రాసు.

ఈ రణవైద్యులు ఏవారము చేతైన పండ్లు, పండ్ల
వేయవలసి యుండిన సెస్టితేషన్ల పీకి చేయవలసి. బలహీన
మైన పండ్లకు బు నాన కట్టుల చేత బలవరమును పండుగలను
డ్రుకు బంగారుచేత మూయుట, పల్లు గ్రొత్తకట్టును, ఇంక
పంటిసంబంధమైన అన్ని వ్యాధులను నూతనవైద్యశాస్త్రప్రకా
రము మిక్కిలి తక్కువ ఛార్జీకి చికిత్సచేయ ముందుకు వచ్చి
యూన్నాము. పంటిని తీయవచ్చును నొప్పిలేకనే తీయవచ్చును.

100 మిక్కిలి మనోహరముగు నువాసనకలిగిన 126

(రిజిస్టరు) ఆటో దిల్ బహార్ (రిజిస్టరు)
కాలడీనది కాలడీనది

ఇప్పటికాలపు రుచి కనుపడునది. సాటిలేని మనోహరముగు నువాసనగలది.
ఆటో దిల్ బహార్, సారాయులు గాని, శిర్షబద్ధము సిద్ధము
చేయబడిన కేవల పున్నసాము
నీ కువాలవై కొన్ని చిరువులు చిహ్నరేఖచేసి, మనోహర
మగు నువాసన నిస్తులగించును.

ఈ క్రింది సీసాల పరిమాణములో నుండును.

(ఇన్నువైజా ఆర డ్రాం)	సీసా 1-కి గు 0-8-0
మధ్యరకం వైజా 1 డ్రాం	" " 0-12-0
వేరొక వైజా 2 "	" " 1-4-0
చెడ్డవైజా 4 "	లేక క్ల బొమ్మ " 2-0-0

వి. సి. ఇప్పుడు బుడ్డి 1-కి 0-6-0, 8 బుడ్డకు 0-1-0 ప్రత్యేకము
కల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధులగు ప్రతిపాత్రులలోన దొరకును. వీరికి
ఆ నేకమగు నకటా సింట్లు కలవు. కావున తాము కొనుగట్టును సీసావైజ
ను, కార్డువైజను ఆటో దిల్ బహార్ ను చేరువ పరిచింపుము. ఈ ఆటో
దిల్ బహారుయొక్క సలహాములను పరిశీలనచేయ గోరువారికి దిగువవారికి
ప్రాసినవో ఆటో దిల్ బహార్ గల నువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోలయేజంట్లు:— అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కమిశన్ కంపెనీ, నెం. 155, జుహూపూసీరు వీధి, బొంబాయి.
మదరాసు రోజంట్లు:— మెనూతాపురం త్రంముల్, వైశాలివార్ రోడ్, మదరాసు.

మలగు చందనము

(1251) సెగరోగమునకు కుశారము
మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికిని
తెలియదు. పర్యాయ లేదు. పిలికారి
మన్నగు కఠినచికిత్సల పనిలేదు. దుచ్చు
మైన మా మలగుచందనము ఎటువు
తెలుపు, పచ్చ అను మాడు విధముల
కొగమును మాడుతూంటుంటే మాన్యును. ఛార్జీ 1-కి 2-0-0
గంధర్వపార్వతి, రాజమండ్రి.

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
వయ్యముల సత్కారమును గురించిన శాస్త్రమువర్స
సంధికర్త:— సా. ఇగ్నాథపురముగారు, బి. సి.
ఇన్నువైజా చక్కని గ్రంథము. రూ. 0-8-0.
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము
జూన్ 21, మదరాసు.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము

గురుకుల సంస్థాపన

అరంజేలుగారి కార్యకూరక

జాతీయ విద్యాసంఘమునకు సంబంధించిన మిత్రు లొకరు మాకిటుల వ్రాయుచున్నారు :

గత సంవత్సరమున సంస్థాపితమైన జాతీయ విశ్వ విద్యాలయము జయప్రదముగా పనిచేయుచున్నందుల కెంత యు సంతోషకరము. ప్రజలు సయితము విశ్వవిద్యాలయము చేయుచున్న సేవను గ్రహించుచు, కనక రాసులను కురిపించు చుండుటయు వెంటయు వానందకరము. గతమార్చి ఏప్రిలు మాసములలోనే జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ పోషణమునకు గాను గుమారు 60వేల రూపాయలు విరాళములుగా నిచ్చుట చూడ, ఈ సంస్థాపనము చిరస్థాయిగా కలిగియుండు సర్వ ఆశ కాములు కలవని చెప్పవలెను. సరస్వతీదేవి యాశీర్వాదన ములు భారతీయులపై సర్వదానుండగలవు.

విశ్వవిద్యాలయము నెలకొల్పబడి యొక సంవత్సరము కాకపోయినను ప్రకృతియు విశ్వవిద్యాలయ మొక్క మద రాసు నగరమునందే వాటిజ్య, కృష్ణసాయిక, ప్రకృతికామ్రు, బోధనాధ్యక్షకలాకాలలను, రెండు యున్నత విద్యాలయము లను నెలకొల్పగలిగినది. బందరు, హైదరాబాదు, మదనపల్లి, వారణాసి, కలకత్తా, అహమదాబాదు నగరములయందలి జాతీ యకలాకాలలను కాభాప్రతిష్ఠలయములగు నైకొని వానిని పోషించగలిగినది. దీనినిబట్టి చూచియెడల భారతీయులు జాతీయవర్ధకులమీద తమబిడ్డలకు విద్యను ప్రసాదించుట కెంత యాతురతతో నున్నదియు తెలియక మానదు.

విశ్వవిద్యాలయాద్యములను జేక మన ప్రచారము చేయుటకు నడుముకట్టుకొని పనిచేయుచున్న వారిలో శ్రీకాంత్ అరంజేలుగారి ప్రధానలని చెప్పవచ్చును. విద్యావిషయము లలో విరిగిల సామర్థ్యం, యత్నాచార, పట్టుదల చునవారి లో కనబడుట కష్టతరము. విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపనమునకు గాను మీరు పడిన ప్రమ భారతీయులెన్నిటిని మరచిపో కాలరు! మీ పట్టుదల లేనిది చునను విశ్వవిద్యాలయముల కన్నులార గాంచుట అవ్యవహారికమేకాదు! భారతీయులు మీ కెంతయు కృతజ్ఞులు! మీ పట్టుదల జనువంత మగుగాక!

నకోద, అమరావతి, తత్తుకల విశ్వవిద్యాలయములవలెనే, భారతపుత్రులందరికిని సొకచోట చేర్చి, గురుకులమును నెల కొల్పవలయు నని అరంజేలుగారు ఉట్టుట్టుచున్నారు. పూర్వపు గురుకులదర్శములను మన బాలకుల కండ్లయెదుట చూపెట్ట వారికోరిక. ఈ కోరికను కార్యరూపమున బెట్టుటకు ఆ మహానీయుడు పడుచున్న కష్టములు చెప్ప నలవికాదు! దైవసంఘాతములను, మన భారతీయులకు అవ్యవహారముల నను, అరంజేలుగారి కోరికలు నెరవేరబోవుచుండుట సంతో షకరము.

సిండి ఆను ప్రదేశము మదరాసు నగరమునకు పది మైళ్ళదూరములో నున్నది. విశాలతరమైన భూమి. సుముద్ర తీరమున నున్నది. ఆరోగ్యకరమైన స్థలము. ఈ ప్రాంతమును చూచిన మన పూర్వపు గురుకులములు స్మరణకు వచ్చుచుం డును. ఈ స్థలమునందలి వృక్షచ్ఛాయలను చూచినయెడల పూర్వపు గురుకుల పాదసన్నిధిని శిష్యులు అధ్యయనము చేయు ప్రతిమలు కన్నుల కగపడగలవు. అట్టి యీ ప్రదేశ మున అరంజేలుగారు నవీన గురుకులమును సంస్థాపితబోవు చున్నారు. నగరమునందు నెలకొల్పబడియున్న జాతీయకలా కాల లన్నియు నీ గురుకులమునకు మార్పబడగలవు. గురు

శిష్యుల బసలకు గాను పర్ణ కాలలు కట్టబడుచున్నవి. తటాక ములు శ్రవ్యబడుచున్నవి. మన అదృష్ట మిక చెప్పతరమా!

పూర్వపు గురుకులములవలెనే, నీ విశ్వవిద్యాలయము నందు గురుదేవు లొకరుండురు. బాలర అభిమానకామ్రులు లను బోధించుటకు ప్రతికామ్రు కాభిమాన సామర్థ్యులగు గురు పులుండురు. ఈ గురుకుల పాలనము నంతయు విద్యార్థులే నిర్వహింతురు. గురుదేవులు శిష్యులకు ప్రతివిషయమునందును సలహా నిచ్చుచు, వారి కష్టముఖముల కరయుటకు సర్వశక్తుల పని చేయగలరు.

పుత్రులు చేయుచున్న ఈ ప్రయత్నములను కన్నులార గాంచుచున్న మాతృజీవిత యెంత అదృష్టవంతురాలు! తల్లి యాశలను కొనసాగించుచున్న కుమారులు ఎంత భక్తిపరులు!! ఇట్టి బిడ్డలను కనినందులకు తల్లి అనంద బాష్పములను రాల్చు చున్నది !!!

గురుకులమును గురించి పూర్తి వివరములు రేపు కా) నెడను.

శ్రీ వీరవేంకట సత్యనారాయణ స్వామి కళ్యాణమహోత్సవ మంగళాశాసన పత్రిక.

ఉ. శ్రీమతులార! భక్తజనశేఖరలార నయంబుమీలు కో భాయతలీల కన్నులరమందగు రత్నగిరిద్రవమందు నో చూడవలెనొప్పుచుండు వివిధోత్సవము ల్లిలకింప సత్యనా రాయణమూర్తి దోరిణయంబునకై దయ సేయదేవునకో.

శ్రీమన్నహిమండల చందనాయమాన శ్రీమదాంధ్రజేత క్షిత పంపానదీతీరవాస్తవ్య శ్రీమదవ్వపురి విరాజమాన శ్రీమ ద్రత్నగిరి నివాసులును, హరిహరహరీణ్యగర్భ త్రిమూర్త్యా ర్థక పరమేశ్వరీ పరమేశ్వర స్వరూపులును, పంచాయతన పూర్వాదిహిన జేవిత యునగు శ్రీ వీరవేంకట సత్యనారాయణ స్వామివారి పాదపద్మములు సన్నిధించి,

శ్రీ స్వామివారి వ్రేయభక్తులను, గ్రామనివాసులు సగువారికి శ్రీ సిద్ధార్థి నామ సం॥ర వై కాళి శు ౧౧ లు యోగావధి కనివారం మొదలు అనగా ఆ 1919 సం॥రం ది 10 మేయి తేదీనీ మొదలు) భక్తలొక సంవత్సరార్థమై జరుగబోవు శ్రీస్వామివారి కళ్యాణోత్సవము యీక్రింద వివరింపబడినదిని జరుగును గాన బహువిధంబులగు నిత్యోత్సవాదులగు యాసం దించుటకై మీరలు సకుటుంబ మిత్రపరివారము గానద్వి చూచి సంతసించి శ్రీస్వామివారి ప్రసాదమును స్వీకరించి శ్రీ స్వామి వారి సన్నిధిని జరుగు సత్కారములపైకొని పుత్రపౌత్రాద్య భిలాభిష్టములను బొందవలయుననియందుమాత్రముగా డెవల బజుచుట యైనది.

- (1) ది 10 మేయి—రాత్రి ఉరేగింపులుత్సవము, కళ్యాణోత్సవము.
(2) ది 11 మేయి—తగలు గానకళలు, రాత్రి విమానోత్స వము, భాగవతము.
(3) ది 12 మేయి—చుధ్యాష్టమ, సదస్యము, పండితసభ, రాత్రి గజవాహనోత్సవము.
(4) ది 13 మేయి—ఉదయం, నవసహోత్సవము, చుధ్యాష్టమం చారికభ, రాత్రి విమానోత్సవము గొల్ల వేషము.
(5) ది 14 మేయి—ఉదయం, చక్రతీర్థము, చుధ్యాష్టమం నాగబలి దండియాడింపులుత్సవము. రాత్రిగండ వాహనోత్సవము.
(6) ది 15 మేయి—చుధ్యాష్టమం ఉపన్యాసము, రాత్రి శ్రీపుష్పయోగోత్సవము.

N. B. అవకాశమును బట్టి బాణసంచులు భక్తిరస పూరికములగు మేళతాళములు మున్నగు విశేషములతో బహువిధములగు ఉత్సవములు గానింపబడును. కొన్ని మార్పులుగూడ జేయబడును. (1599)

శ్రీవీర వేంకట సత్యనారాయణమూర్తిగారి యాజ్ఞానరక్తము, శ్రీ రాజా యినుగంటి వేంకట రాజగోపాలరావు సూర్యప్రకాశ రాయనింగారు. శ్రీ సిద్ధార్థి నామ సం॥ర వైశ్ర బ ౧౧ సోమవారం మకాం గోదావరిజిల్లా, పెద్దాపురం తాలూకా, ఆరెంపూడి, అన్నవరం రత్నగిరి.

Advertisement for 'NUT CRACKER' cigarettes. Includes an image of the cigarette pack and text in Telugu describing the product and its availability.

Advertisement for 'భాగ్యవంతు లెవరు? ఆరోగ్యవంతులే.' (Who are the lucky ones? Those who are healthy). Includes a table of prices for various items and a list of agents.

లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి.

ఆంధ్రదేశీయుల కర్తవ్యము

శ్రీ వేంకటేశ వారాహకవిగారు మాటలు వ్రాయుచున్నారు:-

శ్రీ అనిబి సెంటు గారు రాజకీయరంగమున దిగి 1916 సంవత్సరమున ఆఖరి భారత స్వరాజ్య సమితిని నెలకొల్పిన దానిగ ఆంధ్రదేశము బిసెంటుగారి యుద్ధమునకు సర్వవిధముల ప్రోత్సాహ మొసంగినది. సమితి కనుబండనగా కాఖ లోకమాన్య పట్టణపల్లెటందు సంస్థాపిత గలిగినది. ఆంధ్రుల మనఃబులలో స్వరాజ్యతాత్పర్యమును నుద్ధరించుటకు ఆంధ్రభూమి సర్వకర్తవ్య పరిచేసింది.

దీక్షాశ్రమ జరిగినదానిగా స్వరాజ్యసమితి యంత్రాచరము లేగిపోయినది. మాతృసమితిలో పాటు కాఖాసమితులు సయితము నిడురపోవుచున్నవి.

ప్రకృతి మనదేశపు రాజకీయవాతావరణమున అనేక మార్పులు కలుగుచున్నవి. నిశ్చలదేశభక్తులగు భారతీయులీ సందిగ్ధ సమయమున నెటుల ప్రవర్తించెదరో మాతృదేశత అత్యాధురతతో పరికింపుచున్నది. మన మిశమమనన నెట్లు ప్రవర్తించగలమో చూడవలయును.

బెసెంటుగారికి స్వరాజ్యసమితి ప్రవర్తన నచ్చక దానినుండి వీడిపోయి, తమ అభిప్రాయముల కనుకరించునట్టి శ్రోత్ర జాతీయస్వరాజ్యసమితిని నెలకొల్పకొను చున్నారు. వారి యాశయములు ప్రకృతి మనకు నచ్చుట కష్టతరము. బిసెంటుగారికింటి యంత్రాచరము లగు వాయుకులు అండినాని మన సంస్థలు జయప్రదముగా నిర్వహించుటకు కష్టతరము. మనమిచ్చు దామెయోశయముల నామోదించువుచు ఆమె మనసమితి కాఖలకు సానుజ చేయుట కలగని మాట! ఇక మన కర్తవ్యమేమి? కట్టి వర్ధులమనియు, అసామర్థ్యులమనియు, తలంచుకొని నులుగుకొప్పుకొని మూలకూర్చుండ వలయునో లేక మన యాశయముల గొరవించు మహాశయిలతో సంప్రదించుకొని, మన కార్యసాధనమునకు బూనుకొనవలయునో అంధులం నిశ్చయించవలయును.

లోకమాన్యకు భారతీయులకు చిరస్మరణీయులు. మన నాయకుడు మన యాశయములను సర్వవిధముల గొరవించుచున్నాడు. అతహామ్యుని స్వరాజ్యసమితి అఖండితముగా పనిచేయుచున్నది. మన కొరకల కొనసాగించుటకు లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి సర్వవిధముల తోడ్పడుటకు బద్ధకంక జము కట్టుకొనియున్నది.

ఆంధ్రదేశము లోకమాన్యని యీ సమితికాతికర్త మిచ్చిన మనము పుణ్యవంతులము మన నాయకులగు లోకమాన్యని కార్యసాధనమున కెంతయు సహాయము చేసినవార మగుదుము భారత దేశాశయములకు జయప్రదముగా కొనసాగించుటకు లోకమాన్యనికీ తోడ్పడినవారి మగుదుము.

కానిబద్ధముగ భారతవర్షమునకు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్యమున ప్రసాదించే శేషులకు మన దేశమునందును, ఆంగ్లభూమియందును ఇతివృత్తుల సర్వకర్తవ్య పని చేయుట యే లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి ముఖ్యోద్దేశ్యము. సమితిలో చేరువారు, పాఠకుల కొక్కరూపాయి సమితి కార్యక్రమములకుగాను నెల్లించవలయును. సమితి యుద్దేశ్యములను కొనసాగించుటకు ప్రచార మంతయు దేశభావల లోన జరుగును. లోకమాన్యకు సమితి యాజమాన్యమున ఆంధ్ర రాష్ట్రీయకాలకు స్థాపించుకొనుటకు తక్షణమే యత్నము చేయవలయు. వ్రావిడదేశీయులు మనకన్నను ముందంజవేసి ప్రత్యేక వ్రావిడరాష్ట్రీయకాలకు సంపాదించుకొని స్వరాజ్య ప్రచారమున కెంతయు పని చేయుచున్నాడు.

మనయాశయముల సిద్ధికొరకు లోకమాన్యకు సర్వ సదుపాయములను చూపుచున్నాడు. మనము వానినిగ్రహించుటకు ఎంతవరకు సమర్థులమో చూడవలయును.

(* లోకమాన్యని భారత స్వరాజ్యసమితి విషయముల నింకను తెలిసికొన దలంనువారు, పూవానగరము నారాయణపేటయందున్న సమితి కార్యదర్శులగు డి. వి. గోఖలే, బి. పి. ఎల్. ఎల్. టి. గారిలో ఆశ్రయ ప్రత్యుత్తరములు జరుపుకొన ప్రార్థించు-సంపాదకుడు.)

పోరాటమున అపజయ మొందిన చేలాకన, అతనిన్నే హితులు మాస్కొనగరమునకు ఆకాశవిమానముల మీద ప్రయాణము చేయుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నారని వియన్నా నుండి వచ్చిన తిలకిలన తెలియుచున్నది.

పోస్టు సెంటు జార్జి జే టు

మేనెల 6-వ తేదీ మంగళవారము

వల్లికుళాఖ.

రాయలవాడకుము. రామారావుగారు గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

జి. పి. డి. పూర్ణు ఐ. సి. ఎన్ గారు, ఇండియా ప్రభుత్వమునకు వ్యవసాయ సలహాదాతులుగా నియమింపబడిరి.

కోనసానులు ఆర్ధరుక్మింద కేరళులకు నివాసించుటకు నేపా ఆయ్యకం పరుతులుగాను, వాయని కేవగిరిరావు నాయకులుగాను నియమింపబడిరి.

అనంతపురము దేశాయి గుంటూరురావుగారు, బళ్ళారి జనరలు డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

అనంతగారు కర్ణాటక గంజాం జనరలు డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

స్థానికకాఖ హెచ్. హెచ్. బర్మెట్టు ఐ. సి. ఎన్ గారు మదరాసు కార్పొరేషను సభాధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి.

చిత్రాచ జిల్లాజ్యోత్సుక పి. ఎం. కె. ఎ. రామస్వామి ముత్తయ్య శ్రేష్ఠిగారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

తెనాలి యానిసిపాలిటికి రావులవాడకు చెమిటిగంటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యులు గారు ఆస్యతులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

గుత్తితాలూకా బోర్డుకు జె. వెద్దమల్లారెడ్డి గారు సభ్యులుగా నియమితులైరి.

బళ్ళారి మునిసిపల్ సభకు ఎన్. వారాహకవిగారు బి. పి. బి. ఎల్ గారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

గంజాము మండలమునందలి గుంటూరు తాలూకా బోర్డుకు క్యాచునుండర సంధాగారు సభ్యులైరి.

మాజీటి లక్ష్మీవరసంపా రావుగారు బందరు మునిసిపల్ సంఘసభ్యులైరి

గోదావరిజిల్లా పోలవరమతాలూకాబోర్డుకు లింగం జగన్నాధరావు బి. పి. గారు ప్రభుత్వముచేత సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

గుడివాడతాలూకా బోర్డుకు కాస్టాలు సాపేలు గారు ప్రభుత్వముచేత సభ్యులైరి.

విద్యా కాఖ.

హెబ్రీ డాక్ట్రెలు గారు గవర్న మెంటు మ్యూసియము నకు మాసరింకెం డెంటుగా నియమింపబడిరి.

జి. సోమయ్య గారు నెల్లూరు గవర్న మెంటు ప్రెయినింగు నుల్కూలులో రెండవ అసిస్టెంటుగ నియమింపబడిరి.

వి. కృష్ణయ్య గారు తిరువతి రెంజికి నలు అసిస్టెంటు ఇన్స్ పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

రామనాథ ఆశ్రయంగారు రాజువోటి గవర్న మెంటు ప్రెయినింగు నుల్కూలుకు హెడ్మాస్టరుగ నియమింపబడిరి.

ఆర్. సీతాకామా రావుగారు కృష్ణా గుంటూరు బాలికా పాఠశాలలకు నలు అసిస్టెంటు ఇన్స్ పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

అవెనుగారు సిండికేటు సభ్యులుగ తిరిగి నియమితులైరి.

రెజిస్ట్రేషను కాఖ.

కోటకేవగిరిరావుగారు భీమవరమునకును.

బులురు వెంకటేశ్వర్లు గారు అద్దంకికి.
గణపతి వరేకాశ్రమి గారు కర్నూలు జిల్లా వ్యాపకీని.
పాలకూరి నారాయణమూర్తి గారు గణపతిగరమునకును.

సబురీజిప్టాగారు నియమింపబడిరి.
నాన్యకాఖ

తిరువారాయణాచార్యులుగారు ఇన్ సార్వెంసీ ఎడ్జుటులకు ఆఫీసులు ఆస్పశనిగా నియమింపబడిరి.

ఫారస్టుకాఖ

చార్లెసు మోహన్ గారు వడమట్ల వడపల్లిగూడెం దక్షిణ కేవల మార్పుబడిరి.

కె. జి. నుందర గారు రావుగారు నెల్లూరు కే జికి నియమింపబడిరి.

వల్లికుళాఖ.

ఎం. గణపతి ఆశ్రయంగారు గుంటూరు మునియేరు సబు డివిజను ఇంజనీయులుగా నియమింపబడిరి.

టి.వి. నూర్యవారాయణగారు గోదావరి వడమర డివిజనుకు బదలాయింపబడిరి.

కె. కుప్పస్వామయ్యగారు గుంటూరు డివిజనుకును, వైద్యకాధ్యక్షులుగారు గోదావరి వడమరకును బదలాయింపబడిరి.

వ్యవసాయకాఖ

టి. బుధవిధేయరావుగారు అంకాపల్లి వ్యవసాయ డివిజనుకు మార్పుబడిరి.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము:- జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమునకు వైసువాస్తిలగు గవర్న మాసనీయు లగు దివానుబాదరు న్యాయమూర్తి వదాశేయ్యులుగారు ప్రభుత్వముచేత నిర్బంధ బంధన తమ పదవికి రాజీనామా యిచ్చిరను సంగతి ఎల్లరకును తెలిసియే యున్నది. విశ్వ విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహక సంఘమునారు సమావేశమై న్యాయమూర్తి వదాశేయ్యులుగారు రాజీనామా సంగీకరించి, వాస్థానే, చాలకాలము అనంతరము సంస్థానమునందలి హైకోర్టునందు న్యాయమూర్తులుగవండి, ప్రకృతి అద్వైతము జనరలుగాగన్న అందరారు గారు తాత్కాలికముగా వైసువాస్తిలగుగా నియమింపబడిరి. కార్యనిర్వాహక సంఘాధ్యక్షులూ లగు అనిబి సెంటుగార ఆంగ్లభూమినుండి తిరిగివచ్చునంతవరకు వాస్థానే జార్జి అరండేలుగారిని నియమించిరి.

ఏ.పి.వి. 7-వ తేదీ కలకత్తాగరమునకు సురేంద్రచాధ డెక్టిగారి ఆధిపత్యముక్రింద జరిగిన ఆఖరిభారతదేశ విరివాద సభోపసంఘసభయందు ఈ క్రిందిసభ్యులు తత్సభోపసంఘమున జేర్చుకొనబడిరి.- ఎన్. సుబ్బరావుపంతులు, డి. బి. పి. కేశవస్వామి, డి. బి. ఎల్. పి. గోవిందరావుల ఆశ్రయ, గో. ఎమ్. రామచంద్రరావు, కె. శ్రీనివాసఆశ్రయంగారు, జి. పి. వరేకేశుగారు.

నెల్లూరు గవర్న మెంటు మహమ్మదీయ కాలికానాథ కాల వార్షికోత్సవము:- ఈ వార్షికోత్సవమునకు ఈ జిల్లా డాక్టరుగారి భార్య అగ్రానివాధిపత్యముక్రింద మేనెల 1 తేదీ జరిగినది. ఈ యూరీకోని ఆశ్రయంగారు మహమ్మదీయ శ్రీమ ఆయుర్వేదమునకు విచ్చేసిరి. ఉత్సవమునందు యధావిధిగాను జయప్రదముగాను జరిగెను.

మంచి మేలు వస్తువులనే ప్రోగు చేయుము.
రాణిపేటలో నుండు ఈస్టిండియా డిస్ట్రిబ్యూట్ అండు ముగర్ ఫ్యాక్టరీస్ (లిమిటెడ్)
కంపెనీవారి రసాయనిక కాఖవారిచే తయారుచేయబడిన మంచి మేలైన
ఎవ్సమ్ వుప్పు పచ్చ అన్నభేది
ఆర్కాటు అంటురోగ నివారణద్రవము
వివరములకు, ధరల జాబితాకు యిట్లు వ్రాయుడు:
ప్యారీ అండు కంపెనీ, మేనేజింగు ఏజెంట్లు,
పోస్టు బాక్సు నెం. 12. మదాసు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1919-వ సం॥ మే నెల 7-వ తేది

బుధవారము.

విషయదశ.

పంజాబునందు సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారు యథేచ్ఛగ నేలుచున్నారు. మహాత్మా జీవితమైన దేశసంరక్షక శాసనమువలన మార్వల లాకు పువ్వులు పిందెలు పండ్లు పుట్టుచున్నవి. యధా వ్యవహారార్థపాణమునకై నిర్మితమైన దేశసంరక్షక శాసనమువలన నీ మహాప్రయోజము సమ కూడునని శాసననిర్మాతలైనను తలచెట్టి యుండదు. యధానిర్వహణమునకై నిర్మితమైన దేశసంరక్షక శాసనమును సామాన్యవిషయములకై వినియోగించినపుడు ప్రజలకు చిత్తవిభ్రాంతి గలుగుచున్నది. దేశపుద్వ్యప్తియంతయును దుర్బలపెడన ననుభవించుచున్న పంజాబుమీదను ప్రసరించుచున్నది. మూర్ఖ మౌఖ్యునివలననే ఓడ్యయరుగారు "పంజాబు ప్రశాంతస్థితియందు గలదు. విద్రోహుల బాధ లించుటను ఫలవంతముగా లేదు. ప్రజల రాజభక్తి సంప్రదనీయము. పంజాబు ఇతరరాష్ట్రములందలి యాందోళనకర్తలకు గణపాతమును జేయగలదు" అని తెలిపియుండిరి. తరువాతను అందు దిశములకు పంజాబునందు మహాకలవర ముదయించినది. ప్రశాంతస్థితియందున్న దేశమున నాలుగు దినములలో తారు మారుచేయుటకు రౌలటుచట్టమునకు గాని సత్యాగ్రహమునకు గాని సామర్థ్యము గలవా యని విచారజ్ఞులు పరిశీలించి నిర్ణయించుట ధర్మము. ఓడ్యయరుగారికి వారి యంతరాత్మ సంపూర్ణస్పృహతో సాయము నుపదేశించవచ్చును. కాని ఆ యుపాయము ప్రయోజనశూన్య మని ఓడ్యయరుగారి పరిపాలనకాలమే రుజువు చేయుచున్నది. పంజాబునందు ప్రజలహృదయములందు శాంతి యున్న సత్యాగ్రహము రౌలటు బిల్లులు దురంతక కార్యములను గలిగించి యుండవు. ఇవి కాకతాళీకు ముగ నిమిత్తకారణములు. ఓడ్యయరు గారి నిర్బంధకార్యములు నాయకుల ప్రవాసములును నీ దుస్థితికి మూలకారణములు. మార్వల లా ముఖమున నిర్ణయింప బడుచున్న ఉరిశిక్షలు ద్వీపాంతరవాసశిక్షలు కఠినదండములు నిర్బంధ ప్రవాసములు గలగజేయగల ఫలము నెవరు నిర్ణయించి గలరు? ఓడ్యయరు గారు శిక్షలను తగ్గించి దయను జూపింప సమర్థుడైనందులకు వారు వండులు. మార్వల లా సాధనమున వందల నుండికి పెంతుపెంతు శిక్షలు విధించబడుచున్నవి. పంజాబునందనేక స్థలములందు మార్వల లా కోర్టులు స్థాపించబడినవి. ఆకోర్టు నేరీతిని మార్వల లా సహాయమాలమున నైనను న్యాయవిమర్శనమును జేయుచున్నదియును నిర్ణయించుటకు తగిన యాధారములు లేవు. అధికారుల ప్రకటనలు సివిలుమిలిటరీ గెజటు ప్రకటనలు మాత్ర ముగా నున్నవి. జేకీయర్షత్రికలు నియంత్రకుని యనుమతినిబొంది మార్వలను ప్రవేశించవలయును. శాసనవి భారాప్రచురణమును మానినది. పంజాబునందు మహాత్మా గాంధీ జయముగాక యను నటులు మహాత్మా ఓడ్యయరు గారికి జయముగాక గాక యెని ఘోషించువారును గలరు. మార్వల లాకు జయము అనినటులు కొరడా బెబ్బలకు జయము అని జనులు కేకలు వేయుచున్నరు. కాని

ఈ జయఘోషలు సత్యమైన జయఘోషలేనా ధర్మమైన జయఘోషలేనా యని దేశజేమాభిలాషులు ప్రశ్నింపవలసియున్నారు. ప్రజల హృదయములందు ప్రేమను గలిగించుట జేమమునకు ప్రయోజనకరము గాని భయమును కలిగించుట ప్రయోజనకరము గాదు. పంజాబునందు ఓడ్యయరుగారి పేరు శాంతిస్థాపనమునకు పేర్కొని గాంచినను ప్రజల మన్ననలకు పేర్కొని గాంచ నేరదు. దుర్జనులను దండించుట రాజనీతి. వారి దండనమునకై ప్రజలు పాలకులకు దోడ్పడి శాంతిని స్థాపించుట పరమధర్మము. దేశాభ్యుదయమునకు శాంతిస్థాపనము మూలాధారము. కాని అపరాధులతోపాటు నిరపరాధులను దండించుట రాజనీతి గాదు. మార్వల లా కోర్టులందు సామాన్యకోర్టులందు వలె న్యాయ విమర్శనమున కవకాశము లేదు. పంజాబునందు శాంతి ప్రతిష్ఠిత మైనదని యధికారుల ప్రకటనలు తెలుపుచున్నవి. శాంతి స్థాపితమైనపుడు ప్రజల యందు స్థిరశాంతిని స్థాపించుటకై మార్వల లాను వెంటనే యుపసంహరించుట యవసరము. మార్వల లా వివిధమున నిర్వహించబడు చున్నదియును నితరరాష్ట్రవాసులకు విశేషము చేయుటకు ప్రజా ప్రతినిధుల ముఖమున పంజాబురాష్ట్ర వ్యవహారములను లోకమునకు వెల్లడిచేయుట యవసరము. లోకశాంతికి దయవలె శాసనములు సాధనములు గావని పాలకవర్గ మిప్పు డైనను గ్రహించి పంజాబునందు మిథిర శాంతిని స్థాపించుటకు బూనుకొనుట యుచితము. ఓడ్యయరుగారి పరిపాలనకాలము ఏప్రిలు 24-వ తేదితో ముగిసినది. సర్ మూర్ఖాగనుగారు పంజాబునకు పోయి యున్నారు. కాని ఇంకను ఓడ్యయరుగారు 12-వ తేది మోంటుగొమరియందు దర్బారును జేయునున్నారు. ఈ కాలవిలంబము సిమ్లాపాలకవర్గపు దృక్పథమును వెల్లడిచేయుచున్నది.

ఇతరరాష్ట్రములు

పంజాబునందలి దుష్కార్యములకు రౌలటు బిల్లులు సత్యాగ్రహము గారణములుగావని ఇతర రాష్ట్రములందలి ప్రశాంతస్థితి రుజువు చేయుచున్నది. గతించిన మూడేండ్లయందును చెన్నపురి బొంబాయి రాష్ట్రములందు జరిగిన రాజ్యాంగాందోళన మితర పంజాబునందు జరిగియుండలేదు. అయినను చెన్నపురిరాష్ట్రమునందేవిధమైన యల్లడులును జరిగియుండలేదు. మహాత్మా గాంధీ బొంబాయిరాష్ట్రమునందు మూడు దినములలో మార్వల లాతో నిమిత్తము లేకను ప్రశాంతస్థితిని స్థాపించెను. ప్రజాప్రియుడైన హార్డిమను గారికి నిర్బంధప్రవాసము గలిగినపుడు ప్రజలు, కరనుశాంతమును బ్రకటించిరి. బొంబాయి పాలకులు ప్రజాపక్షావలంబకు డైన హార్డిమనుగారికి నసాలోగ్యస్థితియందు ప్రవాసశిక్షను విధించిరి. క్రాంతికుల వ్యతిరేకధర్మావళిను క్రాంత్యముచేసిరి. వ్యతిరేక ప్రచురణమునకు నియంత్రకుని నిషేధించిరి. ముద్రణా శాసనమును దేశసంరక్షక శాసనమును గలిపి భారతాయణాశ్రమమునవలె ప్రయోగించిరి. అయినను బొంబాయిమందు సభలు జూడలేదు. అల్లరులు జరుగలేదు. ఆందోళనము గలగలేదు. తెలంగాణు గాని ప్రవాసమునుమున జేసిన మహావాందోళనమునకును హార్డిమనుగారి ప్రవాసమునుమునందు జూపిన ప్రశాంతస్వభావమునకును గల వ్యత్యస్తము నాయకులకును పాఠకులకును యుంచి పాఠమును నేర్పుచున్నది. హార్డిమ అత్యుత్తి నాయకుల సల్లక్షణములు గావు. త్యాగము నిగ్రహము నాయకుల సల్లక్షణములు. మహాత్ముల యాత్మశక్తికి గల ప్రభావము బొంబులకుగాని మరభిరంగులకుగాని తుపా

కులకుగాని మార్వల లాకుగాని నిర్బంధశాసనములకుగాని లేదు. మహాత్మా గాంధీ ఈధర్మమును స్థాపించి భరతఖండమును లోకమును నుద్ధరించుటకు నడుకట్టెను. బలధర్మమునందు విశ్వాసము గల పాలకు లిప్పుడైనను సత్యాగ్రహసందేశమును గ్రహించి స్థిరశాంతి ప్రతిష్ఠాపనకై పూనుకొనుట సమంజసము. రవీంద్రవాధు తొక మిత్రునకు బంపిన లేఖయందు ధర్మసందేశమే గలదు.

"పశుబలమున మనుజుని నానందమునైతికత్తిరి నెలకొల్పరలయునని అతడు చేసిన ప్రయత్నములు తాత్కాలిక విఫలత గాంచినపుడు, స్వాధ్యాయము లేకయే విజయమును పొందగోరువారును, రాజకీయ దాస్యజీవనముండి నుఖముగ కాలము గడపరలవారును, ఈమహానీయుని సేవించినపుడు, గాంధీగారి వ్యక్తిత్వవిశేషత లేకమహో విరాజిల్లుచున్నది. ఈతడు మహతోద నుడుటచే, ఎట్టి కష్టములు వచ్చినను, రానున్న మనకు విచారము కలుగుటలేదు. ఈమహాధర్మము ఆసంఖ్యాకులలో వ్యాప్తముగా వనసరము లేదు అని కాశ్యోతిక ముడుటగదా. కొందరు పిటికి వందలకే నిది తిరస్కృతమైనదను కారణమున, నీ సత్యము మన చరిత్రానుగ్రహముగ లేదని నుడువుటకు నీయ లేదు. ఈ సందర్భమునందును మహాత్మునికి నా నమస్కారము లని చెప్పుడు."

ఇట్లు

రవీంద్రవాధ కావూరు.

ధర్మబద్ధమైన సచ్చాంతిని స్థాపించుటకై సకల జనులు గంధీ మహాత్ముని యాదేశములను శిరసా వహించి ప్రవర్తించిన, సకలసభములు గలుగగలవు. ధర్మము గలిగిన, విజయము గలుగునను పరమధర్మము వ్యర్థము గాదు.

వ్యవసాయమాధ్యమికపాఠశాలలు

ఇట్టి పాఠశాలలను, ప్రభుత్వమువారు రెంటి నేర్పరుకదలచి, ఎందు కవసరమును సూచనల గావించుటకును, పల్లెటూళ్ల విద్య నభివృద్ధి జేయుటకేర్పాటుల సూచించుటకును, ఉపసంఘము నొకదాని నేర్పరచిరి. ఈ సంఘమువారిపుడు తమ సూచనల ప్రచురించిరి. మాధ్యమిక పాఠశాలల నేర్పరుకముందు, తగిన యుపాధ్యాయులను సంపాదించవలయు ననియు, ఈ యుపాధ్యాయులు సాధ్య మగునంతవరకు కర్షకసంఘమునకు జేందిననా రుండుట యావశ్యక మనియు, తగిన కఠనగ్రంథము లిప్పుడు లేకుండుటచే నాటిని తయారు జేయుటకు యావశ్యక మనియు, తగిన యుపాధ్యాయులు మలబారు మండలములో నిద్రు మూత్రమే యుండుటచే మలబారులోని తలిపరాంబ అను గ్రామములో నట్టి పాఠశాల నొకదాని నెలకొల్పవలయుననియు, క్రమశిక్షింపిన ఉపాధ్యాయులు లభించిన పిమ్మట, నాల్గు ప్రదేశములలో, పాఠశాలల నెలకొల్పవచ్చు ననియు, తెలుగు దేశమున గుంటూరు మండలమున గాని విశాఖపట్టణ మండలమునగాని పాఠశాల నెలకొల్పవచ్చు ననియు, మొదలుగాగల సూచనల నీ సంఘమువారు గావించిరి. ఇందువై ప్రభుత్వము వారు తమ యభిప్రాయమును ప్రచురించిరి. తలిపరాంబలో 1920 సంవత్సరము మే నెల నుండియు, మాధ్యమిక పాఠశాల నొకదానిని స్థాపించుటకు, ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. తెలంగాణ మండలములో నొకచోటను, తమిళ దేశమునందొకచోటను, మాధ్యమిక పాఠశాలల స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారు రిడివరకే నుద్వమించిరి. అందుచే పిటిని త్వరలో స్థాపించుట కవసరమును సూచనలను, వ్యవసాయ శాఖాధ్యక్షులు త్వరలో పంపవలయునని, ప్రభుత్వమువారు గోరుచున్నారు. తగిన కఠన గ్రంథముల దయారు జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించు చున్నను, ఇందుకొరకై యుద్యోగులను కొంతకాలము ప్ర

తేజస్సును పనిచే నియమింపవలయునా యని దెలుపుటకు, వ్యవసాయ, విద్యాభ్యాసములు కొరబడిరి. ఉపసంఘ సూచనలలో నొక ముఖ్యవిషయము గలదు. వ్యవసాయవిద్య నేర్పడి వారు, సాధ్యమగు సంతవరకు కర్షకసంఘములోని వారుగ నుండుట యవసరము. కర్షకుల యనుభవముల గ్రహింపలేనివారు వారికి తగిన విద్య గలవలయు. స్థానిక వ్యవసాయకర్షకులలో వీరికి చక్కని యభివేత ముండుట యవసరము. ఇంతవరకును, వ్యవసాయ పాఠశాలలలో గలవెడి విద్యకును, కర్షకుల దైనికచర్యకును సంబంధ మంతగా నుండకుండుటచే, కర్షకుల శాలుర నీ పాఠశాల లొకరింపకున్నవి. కమిటీవారి సూచన గూర్చి ప్రభుత్వమువారి దృష్టియభిప్రాయము గనుకరచిరో తెలియకున్నది. ఆంధ్రదేశమునం దిట్టి పాఠశాలను త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నించుట, సంప్రదనీయము.

ప్రెస్సు శాసనము

మద్రాసు ప్రెస్సు పత్రిక యిటుల వ్రాయుచున్నది: "ప్రెస్సు శాసన మిప్పుడు ఉపయోగకరముగ నున్నను, బాధ్యత గల పత్రికలు వెలువడునటుల జేయుట కింతకన్నను మంచిమార్గము గలదని మా యభిప్రాయము. అందును విశ్వవిద్యాలయ మందువలె, వార్తాపత్రికా నిర్వహణము సందు శిక్షణము గలపు తరగతుల నేర్పరచుట యవసరము. ప్రెస్సు శాసనము, కొంతవరకు మాత్రమే పనిజేయుగలుగును. కాని ప్రధాన సమస్య నది పరిష్కరింపజాలదు. ముఖ్యవిషయములు రెండుగలవు. మొదటిది, సుశిక్షితులగు మనుజుల సంపాదించుట. రెండవది, అట్టివారికి తగిన వేతనముల నొసగుట. వార్తాపత్రికాధికారుల యభిప్రాయముగాక, నిజముగ భుజిచేసెడి సంపాదకుల యభిప్రాయమునే యిప్పుడు గనుగొనవలసి యున్నది. విశ్వవిద్యాలయశిక్షణావళాళము ననేకులు దీసికొనునెడల, వారల కుచితస్థాన మేల నొసగబడనూడదో తెలియదు. అధికారులు వార్తాపత్రికలపై నెక్కు డధికారము వహించుచున్న కొలందిని, మానసికోద్రేక మింకను బెరుగుచునే యుండును. లాభ మెంతమాత్రము గలుగదు. ప్రభుత్వమువారు వార్తాపత్రికాశిక్షణము విద్యలో నొక భాగముగ నుండవలయునని సంగీకరించుచో, సమర్థులగు శిక్షకుల నేర్పాటుజేయుట కష్టముగాను. ఖరీతమగు నభిప్రాయముల మే మిప్పుడు దెలుపక మానితిమి. కాని చక్కనిదేశీయ పత్రికలు వెలువడవలయు ననిన, మూలకారణముల గనుగొనక ఫలితములకు మాత్రమే ప్రతిక్రియల నుపయోగించు పద్ధతివైననే, ఆధారపడియుండుట మంచి మార్గము గాదు. ప్రెస్సు శాసనపు లోప మిదియే. దానిని విడనాడుటకు నీలు లేదు. కాని, పోలీసు వారి వైననే, అది విశేషముగ నాధారపడి యుండును. నీవిలు శాఖయందువలెనే, వార్తాపత్రికా ప్రపంచమునందు గూడ, పోలీసువారికి చోటు గలదు. కాని, విద్యాబోధకునికి గూడ తగిన స్థానము గలదని గ్రహించుట యవసరము."

హార్మి మనుగారి ప్రవాసము

"ఎంపైరు" పత్రిక యీ విషయము గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నది: "అతివాదులు మరల విజములైనట్లు కాన్పించుచున్నది. హార్మి మనుగారి ప్రవాసమునకు భారత దేశములో ఆందోళన మేమియు లేకుండుట మాకు కొంత ఆశ్చర్యజనకముగ నున్నది. విదేశీయుడగు నీ బోల్షివిక్కు నెడల బోల్షివిక్కు రాజనీతిజ్ఞులు చూపిన

కృతఘ్నులకు నిందార్హులని చెప్పవగును. కాని, మా సమకాలిక దెలివిన వాక్యములు మమ్ములను విస్మితుల చేసినవి. హార్మి మనుగారి ప్రవాసశిక్ష యెల్లరకు సంతోషావహ మని మహాత్మాగాంధీ తెలుపు వాక్యములబట్టి ఆతడు (గాంధీగారు) వైకి కనబడు విధమున సంపూర్ణముగ ఆదర్శప్రేరేతుడు గాని, బోల్షివిక్కు ప్రతికూలుడుగాని కాడని గ్రహించితిమి. కొంత కాలమునుండి హార్మి మనుగారిని లండను నగరమున లేనకు సహాయార్థము రమ్మని తిలకు గారు ఉత్తరముల వ్రాసి బాధించుచుండి రనియు, ఆతని యప్రాసూసారముగ "బొంబాయి క్రానికలు" పత్రికా సంపాదకుడు ఆంగ్ల దేశము నకు వెడలనున్న దనియు తెలియుచున్నది. ఇప్పుడీతడు ప్రభుత్వమువారి వ్యయముమీద యూరపు దేశమునకు సుఖప్రయాణ మొనరించుచున్నాడు. ఈపై విషయములు నిజమగునెకల, హార్మి మనుగారు స్థూలముగ నాంగ్ల దేశము వెడలుటకును, హోము రూలు సమితికి ధనవ్యయము లేకుండుటకును ప్రభుత్వపు టుత్తరవే కారణభూతమగుటచే, ఈ కార్యమునకు హోమురూలర్లు సంతసింపవలసిన దని గాంధీ మహాత్ముడు గావించిన యుపదేశ మెంతయు సందర్భయుతముగ నున్నది."

మానసియులగు రామస్వామయ్యగారు:— సి. పి. రామస్వామయ్యగారు నేడు బొంబాయికి వచ్చి రనియు, త్వరలో ఆఖిలభారత స్వరాజ్య సమితి తరపున ఇంగ్లండు వెళ్లెదని కంటిలవ తెలియుచున్నది.

మణిపురపు పట్టణము:— మణిపురపు పట్టణములో గ్వాలియరు రాష్ట్రము, భిరుపోలీసు సూపరింటెంటు కాక టుల్లాఖాను గారిట్లు చెప్పి:— ఈజిప్టులో ఆహుతకరమైన దోపుమగాండ్ర సుంపులు మూడు గలవు. అందులో ఒక సుంపు బాచాలత్ముడు ఆనంద నాయకత్వమున నున్నది. నేడు ఈసుంపుల ఆవరణ కనగొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. 1918 సంవత్సరము జనవరి 31 వ తేదీన ఈసుంపువారు అడవిలో సమాజేమైనను వార్త తెలిసినది. నేడు ఆ సుంధపాణులగు బలముతో అడవికి వెళ్లి వారిని మట్టించితిమి. దోపుమ గాండ్రనున్న కొంతవంద ఉదయమునకునే వేరియండవలయునని కలందితిమి. అదిజూడ చలి హెచ్చుగా నుండుటచేత పోలీసువారు కొందరు తుపాకులను కాల్పు ప్రారంభించిరి. దోపుమ గాండ్రు ఈ కష్టమునని, మమ్ము రావలసిన దని వినిచి ముప్పై తుపాకులకాల్పు ప్రారంభించి మేమును వారి వై తుపాకులు కాల్పితిమి. 19 గురు గలగుంపులో ఒకడు తప్పిపోయెను. 8 గురు గాయములచే చనిపోయిరి. వారి నాయకుడు బాచాలత్ముడు ఆనందమును, మరియొక దోపుమ గాడు మాన్యు గొండలూరుకు పోలీసువారిచే పట్టుకొనబడిరి. మణిపురపుజిల్లాపటములు రెండుకు ఒక్కనోటుబుట్టును, మరి కొన్ని పత్రములకు గుండాములు అధీనములో నున్నవి. మాజీ హోమ ప్రభుత్వమునకు నాపాటుల్లాఖాను గారు కేంద్రసాధ గృహము ప్రక్కలగృహము ఉన్నదనియు, ఈజిల్లు ఒకసారి అడ్డను ఇవ్వబడెననియు, తరువాతి విద్యార్థులకు ఇవ్వబడెననియు తెలిసి. తరువాత రమణుడు వచ్చినది. అయిదారు నెలలు అయినతరువాత వారు వెడలిపోయిరి. టి.పా.కాయలచప్పకు విననట్లు నాకు జ్ఞాపకము నయ్యుచున్నది. కాత్రి పదిగంటలకు నేను వారలకు విడిచి, వైకగడ్డియందుటచేత టి.పా.కాయలు కాల్పునలదని ఆజ్ఞాపించితిని. మరునటియందయినను ఆగృహములోని ఒకవిద్యార్థి చేతికి కట్టుకట్టుకొనేని వామ్మూలము నీచ్చెను.

చామర్ల కోట:— గోదావరిజిల్లా కాకనాడ తాలూకా బోద్దులో చేరిన చామర్ల కోట గ్రామము విద్యావిషయమున చాలకాలమునుండి కొంతవడి యున్నది. కేటిగరకు ఇచ్చటి బాలికలకు, ముఖ్యముగా క్రిందిపాఠశాల పిల్లలకు, జగద్రామ్ నాయక, ధనమ్మప్పటికి, దగిన యధికారములు లేవు. నాల్గవ తరగతి నుండియు, పిల్లవాడు తల్లితండ్రుల కదలి యునుపాడుగు బస్తీలలో మైసూర్ జైల్ కు పోవలసి వచ్చుచున్నది. ఆ కారణమున చాలమంది యున్నతరగతి నభ్యసించు వలసిన బాలకు మా గ్రామమునందు ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసము లోనే విరమించుకలసి వచ్చుచున్నది. కాన నీ గ్రామమున విద్యా విషయమున ప్రోత్సాహ మత్యాగత్యక మైయున్నది అని యొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

స్థానిక వార్తలు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము:— ఈ రాజధానిలో అడవులకు ఛీపు కన్నర్యేటరును నియమించుటకు ప్రభుత్వము వారింగీకరించిరి. ప్రస్తుతము ఉత్తరపు సర్కిలులో ఛీపు కన్నర్యేటరుగ నున్న ఎస్. కామ్స్ గారు ఈ యుద్యోగమునకు నియోజితులైరి. వీరి ప్రధానకార్యస్థానము మదరాసులో నుండును. ప్రస్తుతము అడవుల విషయమున రివిన్యూ బోర్డునకు గల అధికారి మీ యుద్యోగి కొనంగలడును.

హరికథ:— ఈ నెల 8 తేదీ గురువారము రాత్రి 9.30 గంటలకు విష్ణోశియాబిల్లిపహాలో కొద్దికొద్దార్లు సంగీత పాఠశాలా ప్రధానోపాధ్యాయుని యగు శ్రీచతిపార్వతిబట్టి కన్య గారు ద్రవిడభాషలో "శ్రీరామకృష్ణ పట్టాభిషేకము" ను హార్మి హరికథ చెప్పుదురు. శ్రీబట ప్రదేశ ముదితము.

తంతివార్తలు:— కొంతకాలముతరకు మెనపాకే మియాకు పంపబడు తంతివార్త లంగీకరింపబడెను.

రాత్రి 8 గంటలు మొదలు ఉదయము 8 గంటల వరకును యీ శేతములోనికి పంపబడు ఆర్డినరీ తంతివార్తలు కొంతకాలముతరకును అంగీకరింపబడెను. ఈ సదుపాయములో బంపబడు తంతివార్తలకు ఎక్కువెక్కు చార్జీ నీయవలెను.

డాక్టరు నాయురుగారి వయనము

డాక్టరు నాయురుగారు బ్రాహ్మజేతరుల తరపున ఇంగ్లండున పనిచేయుటకు నిన్న సాయంత్రము బొంబాయిమొయి బువందు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. డాక్టరుగారిని సాగ నంపుటకు నెంట్లటన్ స్టేషనుకు దిశాను బహదరు త్యాగరాయశ్రేష్ఠి, వోరై రాజు, సింగంపట్టి జమీందార్, మేజర్ గోనాల్డ్ స్మిత్తు, బ్రూమ, మహమీదు ఉస్మాను, టి. కుతిరాజులు మొదలి యారు, ఎస్. పి. రామస్వామిమొదలియారుగారు విచ్చేసిరి. డాక్టరుగారికి మిత్రు లనేకములూ పూర్వములూ చేసి ఆంగ్ల దేశమున బ్రాహ్మజేతరుల కోరికను కొనసాగించుటకు పని చేయ నాశీర్వాదించిరి.

డాక్టరు నాయురుగారు బొంబాయినుండి ఆదివారము వాడు ఇంగ్లండునకు వయనమై వెళ్లుదురు.

లోకమాన్యుని స్వరాజ్యసమితి:— లోకమాన్యుని స్వరాజ్యసమితి తరపున ఆంగ్లభూమికి వెళ్లి కాంగ్రెసు కోరికలను ఆంగ్లప్రజలకు తెలియజేయుటకు శ్రీమంతులైన ఠామసీ కెల్కార్లగారు కొద్దిదినములక్రిందట బొంబాయిని వీడి వెళ్లిరి. మానసియులగు టి. ఎస్. కళదే గారు సమితము త్వరలో ఇంగ్లండుకు వెళ్లెదరు.

మదరాసు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము

ఈసంఘమువారు కార్యర్యహతసభవారి అవసరసమావేశము యీ నెల 7 తేదీ బుధవారము సాయంత్రము 5.30 గంటలకు సమావేశసభామూలలో జరుగును. అందు పంజాబులోని స్థితిని స్వయముగా నరయుటకు గా॥ కేశ్వు, కన్యూరంగ అయ్యంగారును పంపు నూచము చర్చింపబడును.

రామమోహన సభ

ఈసభవారు చెన్నపురి జాబ్బిబాజ్ బ్రాడ్వేలో అంతికాలమునకు ముఖ్య స్థాపింపఁబడి ప్రజల విమోచన మొకవారికల నేర్పబడి, తాము ప్రదర్శించెడి సకల నాటకముల కయ్యబడినంతయును వీరలకు విద్యాదాన విషయముగ నే వినియోగించుటకు పరదర్శనమునైన ముద్రదేశమును కలిగియున్నారని తెలియజేయుట కొంత యే సంతసింప వచ్చును. ఇందుకు తార్కాణముగా ఈ చెన్నపురి వెద్దిలా యునివేసు వమ్మూలు పోడియంగడి సమీపమున పట్టురాసపు మొదలిది కవాలసంఖ్య 2 గల గృహమునందు స్థాపింపబడియున్న పంజాభరసాతకాల నౌక టిని ప్రసభవారు తమ సభ చేరు చేర్చుకొని అందులకు కాగల సకల ఖర్చులను సదకు సభవారే నిర్వహించునట్లు గలించి బుధవారమువాడు అనగా 1919 సం॥ ఏప్రిలు నెల 30 వ తారీఖు సాయంత్రమున జరిగిన పదరు సభయొక్క డైరెక్టర్ల మీటింగులో నొక తీర్మానము కాబడినది, యిది మిక్కిలి ప్రశంసార్హము.

హిందూదేశపు వివాదస్థితి.

కల్లోలవివరములు

సివిల్ అండ్ మిలిటరీ గజెట్ ప్రత్యేకవిలేఖరుడు లాలి పూర్వకట్ట ప్రాంతములవలన ఈ కల్లోలముల వివరములు పరిశీలించుటకు బయలుదేరినది.

కొంతమంది అచ్యుతసరపు ఆందోళనాకారులు అక్కిడ కల్లోలము ముగిసిన తరువాత యిచ్చకనుండు ప్రజలను తురి కొలుపుటకు యేతెందిరి. లాలిపూరు నియము విచారించిన ఈ క్రిందిరిగ నున్నట్లు తెలియుచున్నది. రికతేదిన లాలిపూరు జిల్లాలో సత్యాగ్రహద్రోహ గౌరవాధ్యక్షుడు పనులన్నియు ఆపి వేయవలసినది. కాంగ్రెసు కమిటీవారు ఒక సభ చేసి రాజెటు లిల్లును మాన్పుచోయవలసినదని పెక్కిటి ఆఫీస్ లు గారికి విజ్ఞ పిసి పంపిరి.

రాజోపు వారములో అంత ఎదుకలు ఏమియు జరగలేదు. కాని లాలిపూరులో 10-వ తేది నుండి కలకరము ఆరంభమై ట్లు కనుపించినది. అంగములు అన్నియు క్రమ క్రమముగ మూసివేయబడినవి. 18-వ తేది ఆదివారము నాడు కొంతమంది ప్రజలు గుంపులుగుంపులుగా కూడిరి. 14-వ తేది సోమవారమునాడు చాల భయంకరముగ నుండెను. చాలమంది పీడ్లు మున్నగు ఉద్యోగియులు కోర్టులకు పోవుట మానివేసిరి. గర్బ మెంటు ఉద్యోగియులను రయిల్వే ఉద్యోగియులను చాలమంది తమ పనులలోనికి పోవలనని నిర్బంధపరచి జిల్లా శుజన్సీలు గారు (కలెక్టరు) బహిరంగ సభలు గర్బ మెంటువారి నెలపు లేనిది కానూడదని ఉత్తరవుచేసిరి. కాని సామంతులమున ఆపట్టణమున కనియారములలో ఒక సభ గావించుటకు ప్రజలు సమాజేమిరి. అంత దివ్యుటీకమివనకు గారు అచ్చటికి యే తెండిరి. వారువచ్చునట్టికి నుమన 7000 మంది జనసమూ హము లక్కిడ సమాజేమెనట్లు వారు తెలియజేసిరి. భావో (తేక మైస్ట్రీ) సభ నిర్వహించుచుండదనియు త్వరలో తమ సభ జరిపి అందరు తమతమగృహమునకు వెళ్లిపోవలసినదనియు అజ్ఞ చేసిరి. అది చాలమందికి కోపావేశము కలిగించినది. కాని దివ్యుటీక కమిషనరుగారు 20 మంది ఉద్యోగ సంఘమును ఏర్పరచి ఆసమాజేమైన జనలను తమమెంటు వచ్చునట్లు చేసి వారిని తమతమ యిండ్లకు పోవలసినదని నిర్బంధ పెట్టిరి. మరునాటిదినముననుండి పనులన్నియు ఆగిపోయినవి. అంగ దులు మూసివేయబడినవి. అచ్యుతసరమునండి, లాహోరు నుండి విప్లవకారులు ఈ జిల్లాకు రావారంటింది. కొన్ని రెల్లె టూల్లముందు అల్లరుచేయ మొదలుపెట్టుట సాగినది. కొన్ని సిక్కులవలెయందు బంగారపు దేవాలయమును గురించియు రాజెటు అట్టను గురించియు ప్రజలకు ఎక్కువ ఆందోళనము కలిగినది. వాటిని గురించి అబద్ధపు వదంతులు వడినవి. అందు కులన నీకులలకు చాలకష్టముగా నున్నదని తెలియకయున్నది. 2 పెద్దసిక్కులవలె యందు రెండు సభలు జరిగినవి. అంత ఆనాడల్లెయందుండు జనులుపూర్వము గృహములను కొల్లపెట్టి తగుల పెట్టుటకు నన్నద్దులై బయలుదేరిరి. ఆకాంతము ఎక్కువ కాసాగెను. యంతవరకు లాలిపూరు పట్టణమునకు నైనికద కములు రాలేదు. 18-వ తేదిన జరిగిన కల్లోలములన దివ్యుటీక కమిషనరుగారు కొన్ని అత్యవధిగములను విలిపించి కొంతమం ది రాజభక్తి పరాయణులగు ఊరిజనులను ఆక్రమింపునైన నైనిక రక్షకులుగా ఏర్పరిచి. రైయిల్వే మాగ్గమున కాపా డుటకు తగు ప్రయత్నములు చేయబడినవి. 15 వ తేది రాత్రి కొవారు ప్రేమకు తగుల పెట్టుబడినట్లు గమాచారును తెలిసినది. ముల్తాను నుండి 16 వ తేది ఉదయమునకు చాలమంది నైని కదళములు లాలిపూరుకు వచ్చినవి. అంతలో దివ్యుటీకమివ నకు గారికి, సంగాలాకు 8 మైళ్లదూరమున నున్న మోహను ప్రేమకు కొంత జనసమూహములవలన తగుల పెట్టుబడినట్లును అటుపిమ్మట వారు సంగాలాకు ఏతెంచుటకు బయలుదేరిన ట్లును సమాచారము తెలిసినది. సంగాలా, లాలిపూరు సరి మాద్దులో నున్న గుజర్నవాలా జిల్లాలోని పట్టణము. ఇటీ వల దివ్యుటీక కమిషనరు గారు కొంత నైన్యమును సంగాలా నుండుకొర్రును పంపిరి. వారు స కాలమున కేతెంచిరి. తంజితిపాల్లమెంటు అధికారుడగు మేముగారు తంజితిగలను సరిచేయుచుటకు పోవుచుండ ఒక సిక్కువారిని పెట్టి మీద మోపిరి. అంతలో నైనికులు ఏతెంచిరి. అయినప్పటికి మేముగారు వారిని పట్టుకొనుటకు తమ రివాలవురును ఉప యోగించి పట్టుకొనిరి. ఈ సంగతియు నైనికులు ఏతెంచిన సంగతియు ఆందోళనాకారులకు తెలిసి పోవోయిరి. సంగ

లాలో కొంతమంది అంతకు కొంతవరకు వసించినది. ఇటీవల లాలిపూరు జిల్లాలో ఆ పట్టణమునకు 10 మైళ్లదూరములో నున్న గాటిప్రేమకు ప్రాంతముననున్న తంజితిగలను తెగగట్ట బడినది. లాలిపూరుకు 8 మైళ్లదూరములో నున్న తంజితిగ లన్నియు పాడుచేయబడినవి. అచ్యుతసరప్రాంతమున నున్న పల్లెలోని 18 మంది మనుష్యులు రైలుమాగ్గమున పాడు చేయబడుటకు ప్రయత్నించిరి. వారు రైలుముందుపొద్దు వాసము చేయు గుడినెలలోనికి నుత్తులు మొదలగునవి కావేసుకు పోవుటకు చూపిరి. అంత వారు తంజితిగలనుపాడుచేసి ముల్తా నుకు సమాచారములు మున్నగునవి నడచుటకు ఆంకము కలుగునట్లు చేసిరి. 17వ తేదిన లాలిపూరులో గర్బ మెంటు వారి (భూసా) గడ్డికట్టలు ఘమాన 8000 యాభ్యులు కలి యగ లిగి నట్టిది పాడు చేయబడినది. దానిని అంతటితో ఊగకుండా కాల్చివేసిరి. దాని వార్షు టకు తగు ప్రయత్నము చేయబడినవిగాని అన్నియు కర్ఫ ములైనవి. 18, 19 వ తేదీలలో నైనికదళములు వచ్చినవి. నైనిక కానము విధించబడినది. అంగదులు తెరచబడినవి. కాంతము నెలకొల్పబడినది. దివ్యుటీక కమిషనరుగారు, గుజ ర్నవాలా, గొల్లా, బోహా, టెక్కుసింగు, దిజోబా ను న్నుగు ప్రదేశములకు నైన్యముతో పోయి చాలమందిని ఆరెప్పు చేసిరి. లాలిపూరునుంచి చాలమంది ఆరెప్పు కాబడిరి అంత యుఘమాన 80 మంది ఆరెప్పుకాబడిరి. అందు 8 గురు పీడ్లు నూడ నుండిరి. టూటాటిక్కువద్ద రైలువేలెను పాడుచేయ బడు సన్నద్ధులై వారు పోలీసువారివలన ఆరెప్పు చేయబడిరి. ఇప్పటికి కొంతకాలమునుండి లాలిపూరు ఖాకొన్ని యంతర జిల్లాలయందు కాంతము నెలకొల్పబడినది. లాలిపూరులోని అగ్రికల్చరల్ కాలేజీలోని వారెవరును ఈ అల్లర్లయందు లేరు. వాఫీకాదారువద్ద నున్నట్టి 800 మంది ఆందోళనా కారులు లాలిపూరునుండి ఒక గాఢమున పోవురైలుమీద 14-వ తేదిన రాళ్లను దుర్బి. చాల కిటికీలు తలుపులు పగిలి పోయినవి. 15 వ తేది సాయంత్రము 7-80 గంటలకు కోవారు కామప్రేమకు ఆక్కిడనున్న రైలునుండియు కొల్లపెట్టుబడినది. ఇంకెను వగులకొట్టుబడినది. మోహనులో అను గార్డు క్రికా పిక్కుపురాకు పోవోయి అచ్చట నున్న ప్రేమకుమాడ్తుకు ఆసంగతి తెలియబరచిరి. కావచూకానా ప్రేమకుమాడ్తు గారికి చాలావారిని ఆందోళనాకారులు కలుగజేసిరి. 15-వ తేది రాత్రి 10-30 గంటలకు మోహనుకమప్రేమకు వాకేసుచే సిరి. ఈ తీరుగ ఆప్రాంతములను చాల ప్రేమకులు ధ్వంసము చేయబడినవి. 16-వ తేది సాయంత్రం 6-20 గంటలకు సంగ లాహూలునుండి కోవారుకానుకుపోవు రైలుమాగ్గము రైలు నడచట తంజిమాక్రము సాధ్యము గానుండి చేయబడినది. లాలిపూరునుండి 15-వ తేదిన బయలుదేరిన రైలు తిరిగి ఘమాన 1-20 గంటలకు చేరినది. అందునిమిత్తము జిల్లా బ్రాఫీక్కు మూవరింపెండెంటు నైన్యమును పంపవలసిన దని దివ్యుటీకా కమిషనరుగారిని అడిగి. వారు కోరిక సఫలమైనది. 18-వ తేదీవరకు సంగాలాకు వద్ద ఆకాల్పులనైన్య ముతో వారు నిలిచియుండిరి. అంతలో 8 గురు అధిపర్వముల క్రింద 80 నైనికదళములు వచ్చినవి. 17-వతేది సాయంత్రం 5 గంటలకు లాహోరునుండి సిపాయిలును దీసికొని సంగాలాకు ఒక రైలు వచ్చినది. అచ్చటికి సిపాయిలు రాకపోయిట్లుయిన సంగాలాప్రేమకు తగులపెట్టుటకు సిక్కుయులు. ఆపూకు, ఒక 100 మంది ప్రజ లను బ్రాఫీక్కు మూవరింపెంటుగాను ఆప్రేమకుకు కనతి దూరములో చూడిరి. సంగాలా ప్రేమకువద్ద 82 రు ఆరెప్పు చేయబడిరి. గుజర్నవాలావద్ద జరిగిన కల్లోలముకు ఘమాన 15 లేక 18 లక్షల యాపాయిలు వచ్చి మొదటి తెలియుచున్నది.

అచ్యుతసరపు పరిస్థితులు

అచ్యుతసరపు నివాసులును పంజాబు మధ్యభాగము నందలి పరిస్థితులకు భాగము తెలిసిన వారును సంగ భారతీ యుదోళకు అచ్యుతసర మండలము గతనెల 16 వ తేదీ నుండి చాల మాన్యురల యగుచున్నదనియు, ఎచ్చట చూచినను ప్రజ లు అల్లరుల శాపురల చేయుటకు సహాయముచేయ నిర్ధమ యున్నారనియు, పోలీసువారు సమయమునకు సహాయము చేయకపోయినతో గర్బ మెంటు భవనముల కొంత ము న్నము వాటిల్లి యుండెడిదని తెలుపుచున్నదని పంజాబు ప్రభు క్త్యమువారి ప్రకటనమున నుచూహించ బడినది. రౌలత్తు చట్టములు, క్రమ సాధకులు, యదిగ సమావేశమైన 2,8 తేదీల నాడు ఆకాశవిమాన మొద్యారా ప్రజలకు రౌలత్తు చట్టమునందలి విషయములు

తెల్లెనెంటు గర్బురూగాయనావ్యాసమునందలి కొన్ని భాగ ములు ప్రకటించబడిన కరకుక్రములు తంజితిపెట్టుబడినవి. ప్రజ లందరును రౌలత్తు చట్టమును సామోదించుచు అచ్చటి మేజ స్ట్రీలుగారికి సర్వసహాయముల చేయుటకు సంసిద్ధముగా నున్నామని తెలిపినది. పంజా ప్రభుత్వపు ప్రకటనములన తెలియుచున్నది. పంజాబు అల్లరులు, విచారణలు ఇర్విను కమిషనువారు మోరీరాము. అనువారిమీద మోపబడిన నేరమును విచారించిరి. కొంతకాలము క్రిందట పోలీసువారిసిబ్బందితోగేగారు ఆనాల్పులి వాజానుండోలో వారిగేటువై పుంకు వెట్టుమండగా, మోరీరాము కొంతమంది ప్రజలకు గుంపుగావేర్చి మున్నెవరములగు నువన్యాస ములచిచ్చును పోలీసుసిబ్బంది వావై పుంకు పోలీసులేదని మోరీరామును ఆరెప్పుచేసిరి. న్యాయమూర్తి మోరీరాము, దోషుడని నిర్ణయించి, ప్రవాసవాసకేతును విధించి. అచ్యుతసరమునందలి చార్జ్ డబ్బులకు నందలి వస్తువులకు దొంగిలించినారని ముస్సోకి ఏడు పంకర్వములు కేరకేతుకు విధించిరి. ఆరెప్పు చేయబడిన మోరీరా నేరమును రుజువు చేయుటకు తగిన సాక్ష్యము లేనందున నాశనం విడుదలచేసి. పంజాబు పరిస్థితులు, కాలీనాథరాయిగారి కేసు. నిన్న లాహోరునందు మార్చులు లాక్రికా ప్రత్యేక న్యాయాధిపతులు కొందరు జైల్బ్యాక్ ట్రైకా సంహదకుల గు కాలీనాథ రాయిగారి కేసుకు విచారణ జేయుటకు ప్రా రంభించిరి. కాలీనాథ రాయిగారు తమ పుత్రులయందు మార్చి 30 వ తేదీన ఏప్రిలు 8, 4, 6, 9, 10, 11 తేదీలలో రాజ ద్రోహ సంబంధములకు న్యాయములకు ప్రాసంగియు, పంజాబు గర్బురూగాను రాయిగారు న్యాయములు ప్రాయులతో కొంత కాల్రై లహింప నుండించిన, దానిని రాయిగారు నరకు చేయలేదనియు, రాయిగారి వ్రాతలు పంజాబునందు విప్లవ సంస్థానమునకు చాల సహాయధాతులై యున్నవనియు పోలీసు అధికారులు రాయిగారిమీద నేరము మోపిరి. రాయిగారి నేరము దేశక్షు 20-వ నిబంధనమునకు అన్వయించు నని న్యాయమూర్తియు నిర్ణయించి విచారణను ప్రారంభించిరి. రాయిగారి తరపున ఎస్. కే. యుభక్తి గారు న్యాయ మూర్తుల యెదుట హాజరై, ముద్దాయి తరపున ప్రత్యేక పని చేయుటకు కలకత్రానుండి బారిష్టరు జి. ఎస్. రాయిగారు త్వరలో రాజోపునున్నారనియు ముద్దాయి కేసు న్యాయవాది లాహోరుకు వచ్చువర కాలిరల చేయగోరి. ముద్దాయి వాద మోపబడినకేసు సాక్ష్యమునంతయు వాడుక కిచ్చుటకు న్యాయమూర్తి లంగీకరించిరి. రాయిగారు తమ మీద మోపబడిన నేరములకు జవాబుగా వ్రాతములకును స్టేటుమెంటు నిచ్చెనని చెప్పిరి. న్యాయమూర్తియు ముద్దా యి స్టేటుమెంటు నీయచూడగనియు ఆయనమీద మోపబడిన నేరమునకు నిర్దోషులా లేక దోషులా అను నిమతము మా క్రమ చెప్పవలయునని యుత్తరవుచ్చి. కేసు 146 తేదీ వాటికి ముద్దాయి కోరికప్రకారము వాయివా చేయబడినది. అసోటజిల్లాలో విప్లవమున వదగ్రోహుటకు పోలీ సువారు, నైనికులుచేసిన నేరము కొనియాడుచు పంజాబు ప్రభు క్త్యమువారి రోగ ప్రకటనమును ప్రకటించిరి. లాహోరునుండి వచ్చివలసినవలన తెలియుచున్నది. విచారణసంఘము. పంజాబు అల్లరులకు కారణము కనుగొనుటకు విచారణ సంఘము నెలకొల్పబడిన దనియు, న్యాయమూర్తి లగు కవుమ్ముట్రాటరు గారు ప్రత్యేక మీకాన్వయమును నియమింప బడికారని, మదరాసునుండి వచ్చిన తంజితిపాల్లలో నేమియు నిజము లేదని సివిల్ మిలిటరీ గజెట్టు ప్రకటించుచున్నది. నైనికుల పారా. లాహోరు బహులలో అల్లరులేమియు జరగకుండా నుండుటకు రాత్రింబగళ్లు నైనికులు నిగరసిక్కులలో పారా కాయుచున్నారు. కానూరి యల్లరులు. ఆరాజకులు కానూరు రైలుప్రేమకు మీదపడిధ్వంసము చేసిరి. ఒక ఆంగ్లేయుడు చంపబడిన. మరొకనికి గాయములు కలిగినవి. నైనికులు కాంతిని తేహాకేయచున్నారు. గాం డా, పంజాబు, కేసుకరాము ప్రేమకులసమయము నాకము చేయబడినది. విగరములు తేలియుటలేదని లాహోరునందలి సివిల్ మిలిటరీ గజెట్టుప్రకటించుచున్నది.

విదేశతంత్రీవార్తలు

(రైతులకు విశేషము)

బంగారుధర.

ధరలు అనుకూలముగ నున్న పుడు బజారులందు బంగారును ఉత్పత్తిజేయువారును మంచిధరలు రాగాడదని ఇందికపుసంఘమువారి నివేదికమున తెల్పుబడలేదని చిర న్యూటన్ గూరుగారికి నాంబల్లెగూరు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటలు లైటు కత్రిక నూచించుచున్నది. వీలైతేవరకు కచ్చికాతలదరు యెక్కువధరలను దీయవచ్చును. కాక నీలరువిధానము ప్రకారము ఉత్పత్తిజేయువానిని ముఖ్యముగ నెక్కువ ధరను ఇచ్చి తీరవలయునని లేదు. మూలకము బాగుబడితేలు బంగారు నకును, కాగితమునకును గల భ్యత్యాసపుధర విదేశముల కెరు మతిజేయువారల నిష్పత్తికంటె ఉత్పత్తి జేయువానికి సాధ్యముజేయుట మంచిదని బంగారును ఉత్పత్తిజేయువారి లాభములకంటె మన బంగారు ఆదాయమును నిలబెట్టుకొనుట మంచిదని గరిష్ఠ సంఖ్యగ నందుట ఆత్యాసధరము. అందును అంక ధాతీయ అధికనిధిగ యెంచుటకునే ఈ గరిష్ఠసంఖ్య అవసరమైనది. ఈవిషయమై ముఖ్యమంత్రి వాణిజ్య అధికారి యములను గురించి ప్రస్తావించిరి.

ప్యారిసులో మే అల్లరులు.

ప్యారిసు, మే 2:— హానూ సంఘమువారు ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:— హానూలో మే ఉత్పత్తులు చక్కగ జరిగినవి. ప్యారిసులో మా కిము వీధులయందు అల్లరులు జరిగినవి సేనలతోనూ, పోలీసువారితోను యువకులు కొంతమంది తలపడిరి. ప్రజలు ఈ దొంగిల్యాదుకు సానులను ప్రయోగించిరి. 18 ఏండ్ల ప్రాయముగల యువకుడు దొంగు మృతిచెందెను. చాలమంది పోలీసువారు కూడ క్షతగాత్రులైరి.

ఆంగ్లో పరమాల మైత్రి

బ్రిటిషు నాకాదళములు

నర్ దేవిదు బియాటి మన్ను నాకాప్రముఖులకు విం దొంగబడినది. ఎం. పి.చెస్, లీగీను (నాకాపుత్ర) కూడ నిశ్చయింపిరి. ప్రస్తుతి సంగ్రామ విజయములకు కీ. శే. ఎడ్వర్డు సార్వభౌముడు ఆంగ్లపరానులకు మైత్రికలుగజేయుచే కారణమని బ్రిటిషు నాకాదళమున కొనియాడిరి. బ్రిటిషు నాకాదళమే తేనివో, ఫ్రాంసు బెల్జియము తూర్పు ఆఫ్రికా విజయములు లభించియుండలేరవు. ఈ నాకాదళపు ముట్టకయే తేనివో యుద్ధ మింకను జరుగుచునేయుండును. శత్రువు లొంగునకు పూరించేరములకు కిడించి తిరవలయు నని.

కవున్నియ ఆఫ్ ట్రి

ప్యారిసు, మే 2:— హానూ సంఘమువారిట్లు తెలుపుచున్నారు:— జర్మను కంటివార్తలను గురించి కవున్ ఆఫ్ ట్రి వారు విదేశాంగములతో గలసి ఆలోచించిరి. మిత్రమండలి నైక నాకా నిపులు లందరూ సమావేశమై యందుటచే సోమవారమునాడు తప్పక 850 పులుగల సుధిప్రమాను జర్మను అధికారులకు అందజేయుటకు నిశ్చయింపబడినది. ఖాళీసేనాని విల్సను (సేనాని) ఆడ్మిరల్ ర్ హోజర్ నీషన్, క్లెమెంకో గార్లందరూ ఆచటనే యుండిరి.

వైమానిక ప్రయాణము

మార్గముల వివరములు

లండను, ఏప్రిల్ 25:— మే 1 తేదీనుండి వైమానిక ప్రయాణ పు బంధనము తొలగింపబడును. లండను నుండి స్కాట్లాండు, డబ్లిను, బెల్జియం బ్రిస్టలు, ఫ్రాంసు, హాంకు జేకములకు బోవు మార్గముల బోవుటకు విమానములకు ఉత్తర వీయబడును. వైమానికమండలిత్రియవారు ఏ మార్గముల బోవలయునో తెలియజేసెదరు. బయలుదేరువోట గమ్య స్థానమునను దొరకెనువారు సౌకర్యములను సమకూర్చి డరు. ముఖ్యపట్టణమునకును వై నుడవారింపబడిన పట్టణములకును రాకపోకల సేర్పరుచుటయే గాక ఆమార్గముల బోవు పెద్దపట్టణములకు గూడ వైమానిక ప్రయాణములకు కలగ జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. వైమానిక మండలిత్రియ వారు దీనికంతకును ఉత్తరవాదులు. అపుడపుడు వీరి విమానములందు స్థానములను వరితించెదరు.

జర్మను గనులు.

ప్యారిసు, మే 2:— హానూ సంఘమువారిట్లు తెలుపుచున్నారు:— ఇర్రును గనులలో నూటికి 70 చొప్పున రాత్రి సిబ్బాడు, పోటానులో నూటికి 88 చొప్పున జర్మనులు వదలు కొనవలసివచ్చినది ప్రకాశం ఉద్యోగు లనుకొనుచున్నార.

ఫిజీదీవులు-భారతీయుల పరిస్థితులు.

పార్లమెంటువందు నిన్న బెర్నెట్ గారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చును మోటాగు గారు, ఫిజీదీవులలో భారతీయులు వరు కష్టములను నివారణచేయుటకు గాను కల న రాజ్యాంగ మంత్రి గారివో యుత్తర ప్రత్యుత్తరములను జనపునున్నా మనియు, గరి నెప్టెంబరు నెలలో సామ్రాజ్యకావనలలో ఫిజీదీవుల నివయము చేసిన తీర్మానమును సమీక్షించు మంత్రి గారికి బంపించెననియు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

ఇటలీ యాశయములు

ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి పకటనలు

ఇటలీలో ప్రధానమంత్రి సిగ్నోరు ఆర్డంబుగూరు ప్రెసిడెంటు విల్సను గారు ఇటలీవారి యాశయములను గురించి ప్రకటించిన ప్రకటనలు విమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చును, ఆస్ట్రీయను హంగరీదేశములు యుద్ధమున చాల ప్రాంతములను పోల్చుకొనిన కారణముగా, ఇటలీ కరయాశయములను భయము చేసికొనవలయునని యెక్కుడను చెప్పియుండలేదని యొక ప్రకటనను ప్రచురించినది లండను నుండిచ్చిన కంటి కలసి తెలియుచున్నది.

“మే” నెల సమ్మె.

లండను, మే 3:— హానూ యేజెనే నాన ఇట్లు చెప్పుచున్నాడు:— యథాప్రకారము తలపెట్టెను జరుగు చున్నది. పరాను జేకము నిన్నటిదినమున చాల అందముగా ఉన్నది. ప్యారిసు నగరము అందముగ కలంకంప బడినది. కర్తకము మూములుగ జరుగుచున్నది. బట్టల వర్తకము మాత్రము ఇంక బాగలేదు. ఇంకవరకు బట్టలు నేయువారు మాత్రము సమ్మెతోనే నుండిరి.

420 మంది పోలీసువారికి హాని కలుగుట.

మే నెల మొదటి తేదీన ప్యారిసు నగరమున 420 మంది పోలీసువారికి హానికలిగినది. దొంగములు చాలమంది ఫ్రెంచి వారుకారు.

కిరూచో ప్రశ్నము.

లండను, మే 3:— ప్యారిసు ప్రాంతములందు ఇట్లు చెప్పబడినది:— జపానువారికి సంధిసభవారునూ చూచో జేకమును యిచ్చుటబట్టి చూడ యిటలీవారి ఆశయము నైతము త్వరలో ఫలించునని ప్యారిసులో అనేకులు తలచుచున్నారు.

బెలిజియనుల ఆసంశ్చయి.

జపనరాజ్యముల విషయమై బెలిజియనులకు ఎక్కువ ఆగ్రహము ఆసంశ్చయి కలుగుచున్నది. జర్మనీ తమవలస రాజ్యములకు, ఆమెికావారికి, ఫ్రెంచివారికి, ఆంగ్లేయులకు, జపానువారికి ఇచ్చుచున్నదిగాని బెలిజియను పేరైన ఎత్తుట లేదనియు తాము ఎక్కువగా యుద్ధపురుషులను ఆఫ్రికావల సరాజ్యములలో పనిచేసేదనియు ఆసంశ్చయి కలిగినకారణము.

లండను ఏప్రిల్ 25:— పీటరుగొర్డ వార్త యిట్లు తెలియచుచున్నది. గడవినవారములో 9640 మంది స్పృహ కము పడిరి.

లండను ఏప్రిల్ 25:— వియన్న వార్త యిట్లు చెప్పుచున్నది:— జర్మనీలోవలె పోరాటము హంగరీయుల కలస ప్రారంభమయినది. 18000 మంది వొకేకాస్టోకాక్ సిపాయిలు హంగరీయును సరిహద్దుల యందు యుద్ధసన్నిధులై యుండిరి.

పారిసునందు ఆంగ్లేనా యుద్ధ్యులకు ఆతిథ్యమి యుబడిన తదంతకును వారు బ్రెస్టుకు పయనమై వెల్లిరి.

రష్యానుండలి సోవియటు ప్రభుత్వమున లెవి, బ్రాన్ స్కీగార్లు వాణిజ్యముచేసి రష్యానుండి ప్రదర్శి విశ్వమును కొనివారు.

నరకుల దిగుమతి యెగుమతులకు లిఖతములు ఎల్ల పురుషు నాలుగు నావలకు తంపుట ఆమెికావారు నిశ్చయించు కొనివారు.

అందుకు సుధిమంత్రుల ప్రకారము ఇటలీవారు గ్రీసుకు సర్వసహాయము చేయుటకు నిశ్చయించు కొనివారని ఆధేయ్య నుండి వచ్చిన కంటివలస తెలియుచున్నది.

పంజాబు గెజెట్టు యొక్కటా ఆర్డెనరి యిట్లు ప్రచురించినది:— పంజాబులో అల్లరు జరిగినవలనవోట్ల ప్రత్యేక అధికారులు నియమింపబడిరి. ఆయాప్రదేశములయందు నైక కావనము విడిచబడినది. ఆప్రదేశములు గుజరాత్ నాలా జిల్లా, వజీరాబాదు, లాహోరును ఘజ్నీగు ప్రదేశములు ప్రభుత్వమువారు ఈ క్రింది కేసుగ ప్రకటించిరి:— నూనె, కట్టెలు, ఉప్పు మొదలగు వాటిపూడ నిర్బంధములన్నియు తొలగించి నలుల అందరికి ప్రమరించిరి.

యిక్ ఆర్డె నిర్మించుకొనిరి:— నుమాను మూగుగంటి లు పోరాడిన తిరువాత రాల్ బర్ స్థానముగిరి ప్రజల కలన తప్పించుకొనబడిరి. ప్రభుత్వమువారు అంగును గురించి యిట్లు చెప్పుచున్నారు. 40 మంది సివిలు ఉద్యోగి గులు మృతిచొందిరి. 115 మందికి బెప్పునగిలింది. పరమని సేనాయులు చని పోయిరి. ద్యూకుల్ ద్యూర్యవర్ధ చరిగి ఆల్లరిలో 28 మందికే హానికలిగినది.

బంగారా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభవారియొక్క తిరస్కారము

ఈ నెల 5 న తేదీన బంగారా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీవారు ఈ దిగువ తీర్మానములను ఆమోదించిరి.

(1) బొంబాయి, పంజాబు గాష్ట్రీయలలో జరిగిన దౌర్జన్య ఆరాజకృత్యములకు తిరస్కారబుద్ధిచొ చూచి అట్టి చర్యలు జరిగినందులకు విచారింపుచు, శత్రువుల కొంతి నెల కొమ్ముటకు ప్రజలందరూ సహాయముచేతు ఈ సభవారు కొడుచున్నారు.

(2) ప్రజలు విచారకరమగు దౌర్జన్యములను గానిం చుటచేత, ప్రభుత్వమువారు కిరకరుకు చర్య తీసికొనుట కలనక కలిగిన పంజాబు రాష్ట్రీయల గుఱుములకును, బొంబు డును, అవమానములకును, వారికి గలిగిన కష్టములకును మా సానుభూతి చూపుచున్నాము.

(3) ఈ దౌర్జన్యములు జరిగిన స్థలములనుండి సంపూర్ణ వార్తలు రాకుండ గను, ప్రజలు తమ ఆభిప్రాయములకు బహిరంగముపడెడల, వార్తాపత్రికలలో ఈవార్తలు ప్రచురింపవలెదగను అంకముల సేర్పరచించుటకు ఈ సభవారు ఆజ్ఞేపించుచున్నారు.

(4) హిందూజాత ప్రభుత్వమువారిచేతను, ఆభిభూ రత కాంగ్రెసు కమిటీవారిచేతను, ఆభిభూరత మహమ్మ డీను సభవారిచేతను సమానముగా నిశూజితమైనవారి కమి టీని ఏర్పరచి, ఈయధ్యజరిగిన గంభీరకోముల స్వభావమును కారణములను బహిరంగముగా విచారింపటకును, యుద్ధపురుషులలో సర్ మేకేల ఓద్యమముగారి ప్రభుత్వములకు ఈ గడవినలు బయలుదేసయెడల, ఈ కల్లాలములో ప్రభుత్వము వారు తీసికొనిన చర్యలకు న్యాయమును చూపుట, జరిగినవ్య ములకు కరిహరమున ఇచ్చుట మున్నగు విషయములను నిర్ధారణ చేయుటకును హిందూజాత ప్రభుత్వమువారు వై సభాని నియమింపవలయును.

(5) చిర మేకేల ఓద్యమముగారు ఇంకను పంజాబు గాష్ట్రీయను పసిపాలించినా, ఆగాష్ట్రీయలో ఇంకను నైక కావనమును ఉండినను దేశములో శాంతిదేశమును, ఆసం తృప్తియును పుట్టునని ఈసభవారు ఆభిప్రాయపడుచున్నారు.

(6) గాంధీయచోరముని యుద్ధపురుషులకు నికోధముల సేర్పరచుట అస్సాయముని యా సభవారు ఆభిప్రాయపడు చున్నారు.

(7) రౌలటు చట్టమును ఆజ్ఞేపించుచు జార్జి సార్వభౌముకు ఈ చట్టమును రద్దుచేయవలసినదని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

(8) కలకత్తాలోని గంభీరకోముల విషయమై వై మునెసింగు తీర్మానములను స్థిరపరుచుచున్నారు.

(9) అయ్యకజాతు పత్రికయొక్క ధరారకును ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనము చేసికొనినందులకు ఈసభవారు ఆజ్ఞే పించుచున్నారు.

(10) హిందూమతగారిని ప్రవాసశిక్షయందు ఉరికింతులకు ఈసభవారు ఆజ్ఞేపించుచున్నారు.

Situation in the Punjab.

No Special News.

SIMLA, May 5.

There is no special news from the Punjab this morning. Aeroplanes are now being freely used to help in the Government propaganda work, in distributing pamphlets, etc.

Details of Disturbances.

(Delayed in Transmission).

LAHORE, May 5.

During the second part of his tour of the affected area the special correspondent of the "Civil and Military Gazette" travelled along the other part of the line as far as Lyallpur. Similar stories were told here of the agitators, who came by train after the riots at Amritsar and tried to stir up the people to similar deeds of violence. The following is the story of events so far as Lyallpur is concerned, a part of it being the subject of good many jests among men of the community, although at the time it was anything but amusing either to them or to their womenfolk. On the 6th there was a "Batyagrehā bharta" in the Lyallpur district. The Congress Committee held a public meeting by permission, which was of an orderly nature and the proceedings concluded by sending the usual wire of protest to the Secretary of State about the Rowlatt Bill. During the earlier part of the following week affairs were apparently normal, but from Thursday, the 10th, onwards, signs of unrest began to appear again in Lyallpur. A succession of "bhartas" followed, and by Sunday, the 13th, large and somewhat unruly crowd gathered in the city. The situation assumed a threatening aspect on Monday, the 14th. The "bhartas" continued and a great majority of pleaders and petition writers did not appear in court. Sincere efforts were made to prevent Government servants and railway employees from attending work. Several projected public meetings were disallowed by the District Magistrate (Mr. G. F. DeMontgomery), but finally in the evening a fresh public meeting at a new place was started, and by the time the Deputy Commissioner arrived there a crowd of about 7,000 people had assembled. The Deputy Commissioner warned the crowd that no inflammatory speeches would be allowed and told them that the proceedings must be concluded at once and the people must disperse in an orderly manner to their homes. This had the effect of curtailing some of the more inflammatory speakers, and after appointing a committee of 20 the crowd, accompanied by the Deputy Commissioner, proceeded back to the town and were pursued to disperse to their respective quarters. The "bhartas" continued next day. Meanwhile, emissaries from Amritsar and Lahore began to pour into this district. A number of agitators began to set to work in some of the rural areas also. False and dangerous rumours regarding the Golden Temple and other events at Amritsar and mischievous statements to the effect that the Rowlatt Act was a fiscal measure intended to increase the charges on land, caused disturbances particularly among some Sikh villages. Two meetings were held in two large Sikh villages in the district and reports came in that mobs were preparing to set out from those places to loot and burn. Up to this time no regular troops had arrived in Lyallpur. After the events of the 13th the Deputy Commissioner had called in some cavalry and had organised voluntary mounted patrols from among loyal inhabitants. Arrangements had also been made to keep watch and ward over the railway line. On the night of the 15th news arrived of the burning of Chohar Kana station. On the morning of the 16th more troops arrived in Lyallpur from Multan. Just after their arrival the Deputy Commissioner learned that Moman station, eight miles from Sangla, had been burned by a mob, which was advancing on Sangla. Sangla is in the Gujranwala district on the borders of Lyallpur. The Deputy Commissioner at once despatched one third of the troops, which had arrived with the D. T. S. and an Extra Assistant Commissioner and sent them to Sangla. They arrived there in the nick of time. Mr. Wale, of the Telegraph Department, who was sent up to mend several telegraph wires at Sangla, was attacked and hit on the head by a Sikh shortly after the party reached there. He, however, wounded his assailant with a revolver and the man was captured. This incident and the arrival of troops from Lyallpur seemed to have calmed the ardour of the mob at Sangla, and they gave no more trouble. Subsequent events at Lyallpur were that telegraph wires were twice cut in the neighbourhood of Gatti Station, ten miles from Lyallpur. The canal telegraph wire was cut about six miles from Lyallpur, and a gang of 18 persons issued from an Amritsar Congressist village in the vicinity of Toba Tek Singh and attempted to wreck the railway line. This party broke into the railway gangmen's hut in order to steal tools for the purpose. They succeeded in particularly damaging the line, brought out three telegraph posts and cut off all communication with Multan. On the night of the 17th Government "bhoos" were in the goods yard at Lyallpur, valued at Rs. 60,000, was destroyed by the incendiaries. Attempts to extinguish the fire was fruitless. On the 18th and 19th, considerable forces, including a movable column, arrived and on the 24th Martial Law was proclaimed in the districts. The "bhartas" in Lyallpur only broke down after the arrival of considerable bodies of troops. The Deputy Commissioner visited the towns of Gujranwala, Gojra, Toba, Teek-Singh, Dijkot and various villages with a movable column and made arrests both in those places and at Lyallpur. It is understood that about 80 arrests have been made in all, the arrests in Lyallpur city including three pleaders. The "bhartas" at Gojra appears to have been a serious one, characterised by a procession with black flags. More loyal inhabitants of that town had to assist a Q. M. S. missionary to leave the place. It is gratifying to learn that the whole of the gang who attempted to wreck the railway line at Toba Tek Singh were arrested by the police or the movable column. For some days now all has been quiet at Lyallpur and other districts. Patrolling by armoured trains on both Lyallpur and Sangla-Tandianwala lines had a salutary effect. Eighty-nine Europeans including women and children, had been removed in one bungalow on the night of the 14th, who had to remain there for a fortnight till the women and children were sent to the hills. With regard to Lyallpur, it is only fair to say that none of the students of the agricultural College was implicated in the threatened disturbances.

Other incidents, more or less serious occurred on the lines running from Lyallpur. On the 14th a passenger train from Lyallpur to Wazirabad was stoned by a mob of 800 at Hafizabad, and several windows and doors were broken. On the 15th the Chohar-Kana station building, with furniture, books, etc., and the passenger coaches of a train standing there were looted and destroyed by fire at about 7.30 P. M. The engine of the train was also wrecked. The guard of the train, Mohan Lal, walked back from Chohar Kana to Quila Shikhpura and informed the Station Master of the latter station of what had happened. The Station Master of Chohar Kana, Jiwan Mall, was seriously injured by rioters. The Moman station building, furniture and books were destroyed by fire at 10.30 P. M. on the 15th, and a similar destruction by fire took place on the following day in the early morning at the next station down the line, Dhaban Singh. There were no injuries to the station staff however. Bahalika lies between Dhaban Singh and Chohar Kana was the only station out of the four on this part of the line that escaped. At 5.10 P. M. on the 16th the line between Sangla Hall and Chohar Kana was declared unsafe for passenger trains. A train which had proceeded from Lyallpur on the 15th returned about 1.30 P. M. on the next day, on the 16th, in consequence of information he had received, the District Traffic Superintendent, Mr. August, asked the Deputy Commissioner troops in order that he might proceed to Sangla Hall. He was provided with a detachment of Indian infantry and remained at Sangla Hall until the 18th, when three British officers and a detachment of Dogra arrived from Wazirabad. An armoured train arrived at Sangla Hall from Lahore after repairing the line at about 5 P. M. on the evening of the 17th. There is definite information that if the troops had not arrived at Sangla Hall the station there would have been burned down on the night of the 16th. As it was Mr. August saw crowds of 100 or so near the station he had them turned away and posted sentries. I understand there had been 32 arrests at Sangla Hall. With regard to the amount of damage done at Gujranwala during the disturbances the estimate of bill to be presented shows between 15 and 18 lakhs.

The Inquiry at Lahore.

Referring to the telegrams from Madras that Mr. Justice Crompton has been placed on special duty in connection with the enquiry arising out of the disturbances in Northern India, the "Civil and Military Gazette" says that nothing is known in Lahore about the enquiry referred to.

The Lahore Affair.

(Delayed in transmission)

LAHORE, April 13.

The rendezvous for the march of troops and police through Lahore city on Saturday was at the cross road outside the railway station. At 9.15 A. M. a start was made from Landa Bazar, thence to Delhi Gate and the old Kotwali, past Buttha Bazaar to the water works. From there a round was made to the Hira Mundi. The crowd was in front of the court in Minto Park and had to be cleared and the cavalry dispersed it without using their lances. The crowd, however, came on again behind the area of the cavalry and the Deputy Commissioner ordered a detachment of the Police to return, get behind the cavalry and fire. There were several casualties. Eventually the troops marched out by the Bhatti Gate at 11.15, leaving British troops and Indian Infantry and Cavalry and the police to picket the principal places in the city. The Guards remained in the city and Civil Lines during the night.

At Kasur.

The "Civil and Military Gazette" learns that Kasur station was wrecked by the rioters about midday on Saturday. One European was killed and one wounded. Troops were sent up from Ferozepore and restored order. It is also reported that attacks had been made on the railway stations at Ganda Singwala and Khen Karam, but no definite details are yet available.

Bengal Provincial Council's Abhorrence.

(Delayed in transmission).

CALCUTTA, May 5.

The Bengal Provincial Congress Committee to-day passed resolutions.

- (1) deploring and expressing abhorrence of the acts of lawlessness and violence reported from the Punjab and the Bombay Presidency, and calling upon all citizens to help in the maintenance of peace and order;
- (2) sympathising with the people of the Punjab in the sorrows, sufferings, humiliations and losses due to acts of deplorable disorder and violence reported to have been committed by the mob and to the severity of the action taken by the Government;
- (3) condemning the restriction of supply of information to the public and the suppression of free expression of opinion and statement of facts in the press;
- (4) calling upon the Government to appoint a Commission consisting of an equal number of members nominated respectively by the Government, the All-India Congress Committee and the All-India Muslim League Council to investigate publicly the cause and nature of the recent outbreak, their connection, if any with the administrative methods of Sir Michael O'Dwyer's Government during the war, grounds for justification of Government action in connection with these outbreaks and the question of compensation for the losses occasioned;
- (5) expressing opinion that further administration of the Punjab by Sir Michael O'Dwyer, and the continuance of Martial Law is not calculated to allay irritation and discontent;
- (6) expressing opinion that restrictions upon the movement of Mr. Gandhi are ill-advised and unjust;
- (7) repeating protests against the Rowlatt Act, and beseeching disavowal by His Majesty;
- (8) confirming the Mymensingh resolutions regarding Calcutta riots;
- (9) protesting against the order of forfeiture of the security deposited by the "Amrita Bazar Patrika"; and
- (10) protesting against the deportation of Mr. Horniman.

Loyal Indian Co-operation.

NAINITAL, May 4.

Many messages in addition to those already noticed have been received by the Government of the United Provinces from gentlemen in Lucknow, Rao Bareilly, Aligarh, Ghazipur, Farrukhabad, Mirzapur, and Etawah districts, expressive of loyalty and good will to the Government. The Hon'ble Nawab Mazamillullah Khan, Khan Bahadur, O. B. E., of Bhikampur, Aligarh District, convened a meeting of his tenants, with the object of explaining to them the meaning of the Rowlatt

Act and the mischievous interpretation that had been placed on it. A meeting was also held under the Chairmanship of Maulvi Yusuf Ali Khan, Raja and Honorary Magistrate of Sikanda Rao, Aligarh District, in principal Mosque in Sikanda Rao, after the usual Friday prayers at which the Government "communiqué" was read out and explained to the audience who were exhorted not to join in the agitation against the Act. The Secretary of the Anjuman-i-Ahmadiya of Etawah has disclaimed on behalf of his sect all sympathy with the agitation. Messages have also been received from Mr. Saïed Asghar Khan, Chairman of the Atrauli Municipal Board Aligarh District, on behalf of the members of the Board, from Thakur Tohimmat Singh of Atrauli on behalf of the Jat community, and from Thakur Man Singh of Parsa, Lucknow, expressing their condemnation of the agitation and assuring the Government of their active co-operation in making the people realise the correct motives and objects of the Act.

Commander-in-Chief Telegram.

LAHORE, May 6.

The Lieutenant Governor has received the following telegram from H. E. the Commander-in-Chief:—You may have seen in the papers that several thousands of British soldiers on their way home on demobilisation had volunteered unconditionally to remain in India for so long as their services were required. Here were men who were in sight of demobilisation and of their homes and families from which they had been separated in many cases for four years yet who without slightest hesitation and from a clear sense of duty sacrificed their own conveniences and prospects of an early release in order to do their duty in case of need. In addition a large number of soldiers due for demobilisation have been compulsorily detained in India to undergo yet another hot weather and thus materially increase the number of British troops in India. I think that the above facts cannot be too widely known and feel confident that when it is realised what sacrifices these men have made many will be disposed to redouble their efforts and subscriptions to make the lot of the soldiers in India during the next hot weather as pleasant as possible. Government has done much in fact all that it can and I feel sure that the appeal will with your assistance meet with ready response. I shall undertake to see that any subscriptions sent to the adjutant General are disposed of to the best advantage of the soldiers.

Press Communiqué.

LAHORE, May 6.

The following press communiqué is issued:—An Indian of Amritsar well acquainted with the conditions in Central Punjab has just submitted an interesting report of his experiences on a tour in Amritsar district. He finds a very great difference in the present attitude of the people and that manifested by them on the 16th of last month. He is particularly struck with the change and it is a change for good in the manners and behaviour of student class. He saw a large number of retired, demobilised and furlough men. They told him that they had found on their return to their homes a very general belief that the war had left Government in a position of weakness in regard to the strength of the army, an impression which they themselves were first to correct, but which may have had something to do with the ease with which the agitator found support for his teachings. He found a good deal of evidence to show that local bad character who attacked the Tahsil and Treasury at Taran and attempted to loot Government property elsewhere had been persuaded that the police would not oppose them and that Indian officials were on their side. The staunchness of the police came as a very unwelcome shock to them.

The following Communiqué is issued:—At night on the 2nd and 3rd some obstruction appears to have been placed on the line near Muridka as a result of the distribution at Delhi of copies of Rowlatt Bill and extracts from His Honour's speech. Two deputations of shopkeepers waited on the Cantonment Magistrate and expressed satisfaction with the bill. Pamphlets are being distributed by aeroplanes. A false rumour is reported to the effect that under Martial Law payments of money orders had been suspended. Suspicion rests on the postal staff.

The following is the text of the judgment of Lieutenant Col. Irvine, Commission in the case Crown Vs. Moti Ram, which was delivered on Saturday last:—Moti Ram the accused in the case, was charged with an offence under Rule 24 29 of the Defence of India Rules to which a charge under section 124-A, I. P. C. was subsequently added. An armed guard of police under the command of Mr. Gray, Reserve Inspector, was proceeding from the Anarhail police station to Lahori Gate. A crowd was collected near Lahori Gate and the accused in a frenzied state and bare headed shouted out several times to the Police "Tum Humare Bhai Ho Hare Hare Shabid Ho." The use of those words by the accused is positively sworn to by witnesses including Mr. Gray himself who at once arrested the accused. The defence is only as to the character and has no effect upon the case. Counsel for the accused admits commission of an offence under Rule 24 Defence of India Rules, but contends that the facts do not warrant a conviction under Section 124 A. I. P. C. We do not agree. The date of occurrence was 11th of April 1919 and the time about 8 a. m. We cannot imagine any more flagrant example of an attempt to excite disaffection, which the words include, disloyalty and feelings of enmity against Government than the use of words which we have quoted addressed to the armed police in the presence of a mob. The obvious intention of the accused was to excite such disaffection as would reduce the police from their duty and induce them to join the mob against the Government. In the circumstances an invitation to the armed police to become martyrs was an offence of greatest gravity and but for the staunchness which the police displayed might well have led to a very serious catastrophe. For these reasons we convict the accused on both charges and sentence him to transportation for life.

On May 5th three accused in separate cases were sentenced to seven years rigorous imprisonment in connection with receiving stolen property of the National Bank, Amritsar. One accused in a separate case was acquitted. Courts were convened in seven new cases of receiving stolen property belonging to the National Bank. One accused was released by the convening authority in a similar case owing to the insufficiency of evidence.

The following Punjab Gazette Extraordinary is issued: Hereby notified that the General Officer Commanding 2nd [Rawalpindi] Division has decided a portion of his command in which Martial Law had been proclaimed into the following areas in accordance with regulation No. 16 of proclamation of 20th April 1917: (1) Gujranwala area comprising Gujranwala Tahsil, (2) Wazirabad area comprising Wazirabad Tahsil, (3) Khanga Degram and Sharadpur area comprising Khanga Degram and Sharadpur Tahsil, (4) Hafizabad area comprising Hafizabad Tahsil, (5) Gujranwala and Kharian area comprising Gujranwala and Kharian Tahsil, (6) Phalia area comprising Phalia Tahsil, (7) Lyallpur area comprising Lyallpur district. He is further pleased to authorise the following officers as area officers to dispose of offences against the proclamation of 20th April 1917 summarily under Martial Law in the said areas:— [1] Lt. Col. A. J. O. Egan, C. E. R., in Gujranwala area, [2] Major C. N. J. Smith, D. S. O., 54 h Spts in the Wazirabad area, [3] Mr. B. N. Bosworth Smith in Khanga Degram and Sharadpur area, [4] Captain W. J. Cole, Supply and Transport Corps, in Hafizabad area, [5] Lt. Col. C. S. Browne, 37th Dogra in Gujranwala and Kharian area, [6] Lieutenant Col. S. D. Grant, V. C. 5th Gurkha Rifles in "Phalia" area, [7] Mr. G. F. Dementmercy, C. I. E., and Lt. Col. G. Y. Hodgson, D. S. O., in Lyallpur area.

Hereby notified in exercise of his powers under Regulation No. 18 of the proclamation of the General Officer Commanding 2nd [Rawalpindi] Division dated 20th April 1917, General Officer Commanding Wazirabad Brigade has nominated the following officers to dispose of offences against the proclamation of 20th April 1917 summarily under Martial Law:— Captain T. P. Wheatley, 7th Garrison Battalion, Yorkshire Regiment; Captain W. Cole, Supply and Transport Corps; and Captain S. L. W. Udeying, M. C., 19th Lancers, in the Gujranwala area.

The following Press Communique is issued:— Notified for information of the public that there are now no restrictions on bookings of foodstuffs, oil, fuel, salt and oil cakes.

Charge Against Mr. Kalinath Roy.

LAHORE, May 6. This afternoon before the commission under the Martial Law Ordinance presided over by Lt. Col. Irvin with Messrs. Kennaway and I. C. Lal as members, Mr. Kalinath Roy, Editor of the "Tribune" was brought with a view to charges being framed against him. The following is a précis of the charges:— Mr. Kalinath Roy is the editor of the "Tribune" prior to the 30th March. He published seditious articles some of which as in the schedule to the charge will be to show continuity of intention. Subsequent to the 30th March on the 3rd, 4th, 5th, 6th, 8th, 9th, 10th and 11th April he published further seditious articles as detailed in the schedule to the charges and spread false reports. These seditious articles were in part published subsequent to the solemn warning issued by the Lt. Governor of the danger of the course adopted in the press. This warning was known to the accused who notwithstanding disregarded it. The publication of these seditious articles was contributory to open rebellion in the Punjab.

[Signed] I. Tomkins, officer on special duty, C. I. D. Charges against him under section 124 A I. P. O. Rule 20, Defence of India Consolidation Rules, were then framed and sections were also read. Mr. S. K. Mukerji, Vakill, who appeared for him, said that Mr. J. N. Ray, Bar-at-Law of the Calcutta High Court had been engaged for the defence and requested the Commission to fix such date as to enable him to come to Lahore in time to defend him. The commission also asked the prisoner to give a detailed list of witnesses and documents. He wanted to produce in his defence by to-morrow morning and fixed the 14th May for hearing. The prisoner then expressed a wish to file a written statement in reply to the charge. The president intimated that he could do that when he would be asked to plead guilty or not to the charge on the 14th instant.

Mainpuri Conspiracy Case.

ALLAHABAD, May 6. At the further hearing of the Mainpuri conspiracy case Shaikatulla Khan, Superintendent of police of Blind, Gwalior State, deposed he heard that there were three dangerous gangs of dacoits in his district, the one of them was under the leadership of a notorious dacoit leader named Baba Lachman Anand. He made arrangements to trace this gang. On the 31st of January, 1918, he got information of the gang being assembled in some jungle. He went out with an armed force and surrounded the gang. They intended waiting till the morning before capturing the dacoits, but being a cold night some of the police party began coughing. The dacoits heard them and called to them and fired at them. The police party returned the fire, and succeeded in accounting for all but one of the gang of 19 men. Eight of the dacoits succumbed to their injuries. Their leader Baba Lachman Anand, was captured and also another notorious dacoit named Master Gonda Lal. In Gonda Lal's possession were found two maps, one of the Mainpuri district, a note book and some papers. Wahidulla Khan, of Shabjhanpur city, stated his house was immediately adjoining and below that of Sakto Prasad. The latter house had only once been let, and then to some school boys. They came early in Ranzan last and left after five or six months. He remembered that once there was a noise of explosion, which he thought must have been fire works. It was at night at about ten o'clock and he called out to the boys then and there not to let off fireworks because there was fodder on his roof, which might easily be set fire to. He remembered noticing the following morning one of the boys in the house had his hand tied up.

Council Bills Offerings.

SIMLA, MAY 5. A Press "communique" says: The Secretary of State for India announces that he is offering 60 lakhs of Council Bills weekly commencing from Tuesday 6th instant and until further notice, the rates being 1s. 6d. for immediate transfers and 3-15-16d for deferred transfers and bills.

German Envoy Arrested.

LONDON, May 3. The German envoy arrested at Versailles full of arrogance prepared to look up old acquaintances but they are now beginning to realize that they belong to a branded nation.

Price of Gold.

Producer's Position.

LONDON, April 25. The "Times," referring to Mr. Chamberlain's reply to Sir Newton Moore that there was nothing in the report of Lord Incheops's Committee to suggest that producers of gold were not entitled to obtain for their produce the best price available in most favourable markets, points out that the Charceller's scheme does not necessarily mean payment of a higher price for gold, but that the differences in value between it and paper, as shown in exchanges, would be secured to the producer, instead of the person who ships gold abroad. The "Times" asserts that the question of retaining our gold income is a much larger one than that in which gold producers are themselves interested. Its maintenance at a maximum figure is vitally important to London as the chief international monetary centre. The paper dwells on the essential financial and commercial necessity of this.

May Day Disturbances in Paris.

Skirmishes with Police and Troops.

PARIS:—Havas agency states:—The 1st of May celebrations throughout France passed amid relative calm, though there were some disturbances and street fighting in Paris during the afternoon. The demonstrators, composed chiefly of youthful and turbulent elements, came into collision with police, and troops. Revolvers were used by the crowd in the skirmish, in which a youth of 18 years of age was killed and several policemen more or less seriously injured.

Settlement of Kiachau Question.

LONDON, May 3. It is stated in Paris circles that settlement of Kiachau question is of good augury for the return of Italian Delegation the endorsement by the conference of Japanese claims is taken as militarising in favour of recognition of Italy's claims to Fiume.

Normal Conditions in France.

LONDON, May 3. PARIS:—The Havas Agency States, that work was resumed under normal conditions yesterday throughout France. Paris regained its every day aspect. Business was as usual everywhere save in dressmaking establishments where strike still prevails.

420 Police Injured.

It now transpires that 420 police were injured in Paris during May Day rioting, many demonstrators were not French citizens.

German Mining Interests.

LONDON, May 2. PARIS:—Havas agency states:—It is estimated in France official circles that Germany will lose about seventy per cent of her iron ore, thirty-three per cent of her coal and twenty per cent of her potash.

Civil Aviation.

Details of Routes.

LONDON, April 25. The ban on civil aviation will be removed on the 1st May, when flying will be permitted along seven trunk aerial routes radiating from London and extending to Scotland, Dublin, Belfast, Plymouth, Bristol, France and Holland.

In a statement issued by the Ministry, details are given of the routes and facilities to be afforded by the Government to civil pilots at various stations between the starting point and destination. It is the intention not merely to establish direct communication between the metropolis and the places named above, but to provide for some large towns on the lines of flight. The Ministry is responsible for the air-worthiness of all civil aeroplanes and passenger-carrying craft. Aerodromes will be subject to rigorous periodical inspection.

The Council of Three.

Handing of Peace Treaty to Germany.

LONDON, May 2. PARIS:—Havas agency states:—The Council of Three attended by Foreign Ministers to-day, discussed the question of German cables. It has been practically decided that the solemn ceremony of handing the peace treaty a lock-up volume of 350 pages, to the German plenipotentiaries will take place probably on Monday, there being present allied Military and Naval experts. Marshal Foch, General Wilson, Admiral Sir Rosslyn Wemyss and M. Clemenceau.

Dissatisfaction Among Belgium

Delegation.

LONDON, MAY 3. Dissatisfaction exists among the Belgian Peace Delegation circles from the Colonial point of view because Germany is ceding her Colonies to the United States, France, Britain, Italy and Japan but no mention is being made of Belgium which played a leading part conquest of former German Colonies in Africa.

Bela Kun Preparing to go to Moscow.

LAHORE, May 6. LONDON, May 1st:—[This message will not be censored in England Press Bureau was abolished last night.] Vienna correspondent of "Reichpost" hears Bela Kun and his colleagues are preparing to go to Moscow in aeroplanes in the event of defeat.—"C. & M. Gazette."

Anglo-French Amity.

British Naval Achievements.

LONDON, April 24. PARIS:—In the course of a demonstration at which Sir David Beatty and other chief visiting naval men were the guests of honour and at which M. Pichon and M. Leygues, the Minister of Marine, presided, M. Pichon paid a tribute to the friendship of King Edward. M. Pichon said that the present celebrations of victory were the direct outcome of his late Majesty's labours in cementing the Anglo-French alliance. France was not only honouring the incomparable Navy, but she was also honouring Great Britain's army, Government, her Dominions and the Colonies. "They were," said M. Pichon, "determined to maintain the present Anglo-French collaboration for all time, because without it peace would remain at the mercy of that fickleness of fortune so often experienced."

M. Leygues followed with another glowing tribute to the work of the British Navy, asserting that but for the protection of the British Navy, successes of the armies in France and Belgium, also in the East and in Africa, would have been impossible. Moreover, war would have lasted much longer but for the naval blockade. Continuing M. Leygues outlined the achievements of all the branches of the Navy, none of which had ever failed to rise to every emergency. The Minister said that the atrocious crimes of enemy submarines must not go unpunished.

Admiral Touchard, after reviewing the achievements of the British sailors in every ocean, concluded thus:—"We have disputed with you the Empire of the sea, but we shall no longer be your rivals except in works of peace. Thousands and thousands of your sons sleep their last sleep under the soil of France. All honour and reverent remembrance to those glorious dead."

Russian Soviet Government.

Fall Anticipated by Lenin.

LAHORE, May 6. London, May 1st.—The Central News New York correspondent mentions a report that Lenin and Trotsky are anticipating the overthrow of the Soviet Government and that they contemplate seeking refuge outside Russia.—"C. & M. Gazette."

Union with Greece.

LAHORE, May 6. London, May 1st.—According to the "Daily Chronicle" correspondent at Athens the Dedecanese which the treaty of London assigned to Italy, have proclaimed their union with Greece.—"C. & M. Gazette."

American Cotton to Liverpool.

LAHORE, MAY 6. LONDON May 1st:—Exchanges Washington correspondent says that the Shipping Board has detailed four vessels to carry cotton to Liverpool to relieve shortages.—"C. & M. Gazette."

Shipbuilding Estimates.

LAHORE, MAY 6. London May 1st:—Clyde shipbuilding output for April of 85,774 tons exceeds by only one ton that of the previous April.—"C. & M. Gazette."

General Superintendent, Eastern Telegraph Company Ltd. Notifies the delays in the transit for cablegrams as follows:—Bombay to London full rate ordinaries 3 days deferred 7 days London to Bombay ordinaries 3½ days deferred 5½ days.

Mall Riot Case Judgment.

LAHORE, May 6. Judgment has been delivered by Mr. Justice Leslie Jones Commission in the Upper Mall riot case, in which four persons were charged under Section 121 I. P. O. All the four accused were sentenced to transportation for life but with recommendation for mercy. These persons were among those who took part in the demonstrations in the Upper Mall on the evening of the 10th April and had received buck-shot wounds. One of those was the flag bearer in the demonstration.

Presentation of Address.

It has been decided not to hold the durbar fixed for May 12th at Montgomery Hall but the Lieutenant Governor will receive on that day at Government House addresses that were to have been presented at the Durbar by the Punjab Chiefs Association and by Mahomedans and Sikhs of the Province.

Coroner's Inquest.

CALCUTTA, May 6. Yesterday afternoon Mr. Dobbin, Coroner, concluded an inquest into the death of Surendra Mohan Mukherjee, son-in-law of Mr. Arabindo Bannerjee, interpreter of the High Court. The deceased was struck with a bullet during the firing by the military on the mob in the Harrison Road during the recent riots. On the evidence on record the jury returned a verdict that death was due to a gun shot wound, the firing by military being justifiable. The Jury added that the deceased was merely a passer by and had no connection with the riot. A similar verdict was pronounced in another case in which the victim was a Marwari named Puran Mall. The Coroner held another inquest into the death of Mr. T. B. Kingden, Deputy Commissioner of Excise, who was found on the evening lying on the floor of his sitting room on the 9th April last bleeding from his forehead from a gunshot wound while a Winchester rifle was lying beside the body. The Jury returned a verdict of accidental death due to a gun shot wound.

LAHORE, May 6. Some further arrests were made yesterday at Lahore, the persons arrested being Dr. Gokal Chand Narar, M. A. Ph. D. Bar-at-Law Sardar Habibulla Khan, Bar-at-Law, and Ehwaja Ferozedin Bar-at-Law.

సత్యాగ్రహ వ్రతము.

గాంధీమహాత్ముని సంక్షేపములు.

I

బాంబాయి, మే 10 రి:—హర్షిమానుగారి ప్రవాస సందర్భమున ప్రజలు ప్రభుత్వమువారి కార్యక్రమము పట్ల అసహ్యులై చూపుటకు సభలు ఉత్పన్నములు చేయకపోయినను సత్యాగ్రహద్యమ మొరత జరుగడముగా నిర్వహించబడుచున్నదో వివరించుచు గాంధీ మహాత్ములు భారతీయుల కి విధముగా విజ్ఞప్తిని బంపుచున్నాడు:

సోదర, సోదరియలారా!

సత్యాగ్రహవ్రతము జరుగడముగా జరుగుటకు మా నపుడు రెండు విధములగు కార్యములు చేయవలయును. తేవునికి తప్ప మరెవరికిని భయపడకుండ మానవుడుంటు నొక కార్యము. ఈ విషయమును గ్రహించుటకు గాను మన మెందులకు వ్యాయచిట్టముల తిరస్కారమున కొంతకర కావినదియో, హర్షిమానుగారి ప్రవాససందర్భమున అంగడ్లను మూసివేయబడినదియు, సభలను, ఊరేగింపులను చేయబడినదియు పరికింపవలసియున్నది. అట్లుచేసి నందులను సత్యాగ్రహవ్రతమును జరుగడముగా నిర్వహించుట కెంతయు పనిచేసినవార మగుచున్నాము. సత్యాగ్రహమును నిర్వహించుటలను కర్తవ్య మొకటిగలదు. దానిని సాధించు కొనసాగించిన, అతని కృషి ఫలించిన దనియే చెప్పవచ్చును. ప్రపంచచరిత్రమున ముఖ్యతరమైన ఈసందర్భకాలమున గమ్య స్థానమును చేరుటకుగాను మన వైరపక్షమువారి పట్ల క్రతుత్వముగాని, వైమర్యముగాని చూపకుండుట చూచుట సత్యాగ్రహము కర్తవ్యములలో రెండవభాగమై యున్నది. క్రతుని మన స్నేహితునివలెనే చూడవలయును. అతడు మన కేదైన కష్టము కలిగించినయెడల దానిని నివారణ చేయుటకు వైమర్యము చూపక, సంతోషముగా దానిని అనభివేషవలయును. ఈ పద్ధతిలను ఇతరులకు మన పట్ల గల వైమర్యము ప్రమేయ తగ్గగలదు. తమ తప్పులను గ్రహించి దానిని సంతోషపూర్వకముగా దిద్దుకొనగలరు. రౌలట్కాసనము పెద్దదని మనకందరికిని తెలిసియే యున్నది. దానివలన ప్రభుత్వము వారి పట్ల మనము వైమర్యము గలిగియుండుట మంచిదికాదు. వైమర్యమువలన చెనుగులను నివారించకలయు. మన యుద్ధమును విజయకంఠము చేసికొన కాలము. మొత్తముమీద మన యుద్ధము వ్యాపకమునకే చాల భంగము కలుగ జేసినవార మగుదుము. దీనివలన మన వైమర్య అభిప్రాయములను గ్రహించుటకు పోవుటయే గాక నార తమతప్పులను దిద్దుకొనుటకు అవకాశములు సయిత మిచ్చువారము కావలయును. మరియూ దీనివలన మనకు విజయము గలుగుట సయితము బహుశ్య తరము.

రౌలట్చట్టమువలన హిందూ ముసల్మాను మున్నగు సోదరుల కేముగా గలగు నష్టములకన్నను, కుర్కీ రాజ్య విషయమున మన ముసల్మాను సోదరుల మనంబులు చాల సుయ్యచున్నవి. అయినను వారికష్టములు వైమర్యమువలన నివారణ కాకాలవు. వ్యాపకమైన పట్టుదలవలన, వికలత్వముగా కోరికలను కొనసాగించుటకుగాను చేయవలసిన యాం దోళనమువలన గాని ఈ కష్టములు నివారణ కాకాలవు. అటులు చేసినయెడల, వారి కష్టములలో పాలుపుచ్చుకొని పనిచేయుటకు హిందూ, ముస్లిం, క్రైస్తవుల సోదరుల సానుభూతిని సయితము పొందుటకు అవకాశము లుండగలవు. రౌలట్చట్టము, ముసల్మాను యాకాభంగముల వలనను, మరియితర ప్రక్షులవలనను ప్రభుత్వమువారి పట్ల వైమర్యము చూపెట్టి అల్లరులు చేయుటకు పూనుకొనినయెడల దేశము నందు మనపట్ల నుద్రాప్రాయమును కలుగ జేసికొనకలయు. మనకును యూరోపియనులకును గల భేదాభిప్రాయములను పాచ్చు చేసినవారమగుదుము. గమ్యస్థానము దూరము కాగలదు. అల్లరులద్వారా మనకు నచ్చువిజయ మిగుమంతయైనను లాభము లేదు.

ఇరువైపులను వైమర్యము లుండుకొనినయెడల ఇరువైపు ములవారును ఒకరితో సొకరు పోరాడుటకు ప్రయత్నియులు చేయగలరు. అవిధముగా సత్యాగ్రహమహాద్యమము జరుగంతయుకాకాలదు. సత్యాగ్రహి తానుసంతోషపూర్వకముగా ననుభవించు కష్టమువలన ప్రజలసానుభూతిని పొందగలదు. క్రతువుని వృద్ధిచేయు సయితము నీవ కాగలదు. అనుచుదా భూమి వీరంగానువగరములలో మనము తప్పచేయకపోయిన

యెడల మన యుద్ధమువిషయ మితర విధముగా ప్రాచుర్యము పొందెడిది. ఇంగ్లీషువారికిని మనకును వైమర్య ముండుకొని యుండక పోయినయెడల మనము కన్నులారా చూచుచుండు వైమర్యవర్తనము లుండియుండకపోయెడివి. రౌలట్చట్టము రద్దుచేయుచుటకు గాను మనపట్టుదల స్థిరస్థాయిగా నుండినయెడల మనము నుండవలసిన యుండెడివారమే! మన యుద్ధము కార్యము ఫలించి యుండెడిది. మనకును అంగ్లేయులకును గల భేదములు వాగ్మయి యుండెడివి.

అయినను కాలము మింగిపోలేదు. మరల మనము ఈ ద్యమ కార్యసాధనమునకు పనిచేయుటకు అవకాశములు గలవు. మన కార్యమును సాధించుటకు అంగ్లేయులపట్ల మనకు గల వైమర్యమును చంపుకొనవలయును. అల్లరులేమియు జరుగకుండ చూడవలయును. రౌలట్ కాసనమును ప్రత్యేక పెట్టి నందులకు తప్పు, అంగ్లేజుల వాదనాని, మనజేముని నివేంచుచున్న అంగ్లేయులదియు కాదు. దీని తప్పకరయే పాలక వర్తనమువారిమీద గలదు. దేశములు తమ చేరితో పాలక వర్తనము వారు చేయుచుండు తప్పులను కొన్ని సమయములందు గ్రహించుట కాలమందును. అధికారమును వహించువారు తప్పులను చేయవలయునొక పోయినను, తా మనుకొనిన కార్యము కొనసాగిరేవలయునని పట్టుదలతో నుండురు. ఈ పట్టుదలలే ప్రజల కెంతయు హాని గలిగించుచుండును. మనము వీనినుండి తప్పించుకొని దరి చేరుటకు అధికారులపట్ల వైమర్యము చూపక, అల్లరులు చేయక అధికారుల తమ తప్పులను దిద్దుకొనుటకుగాను మనము సర్వవిధముల పనిచేయ వలయును. సత్యాగ్రహమే మనకష్టముల నివారణ చేయుటకు భద్రాముఖము.

II

గాంధీమహాత్ము డీక్రింది సంక్షేపము భారతీయులకు బంపుచున్నాడు.

సత్యాగ్రహమువలన నెపుడు ప్రారంభించబడునని అనేకులు ననున్న ప్రశ్నించుచున్నాడు. దీనికి రెండుప్రత్యుత్తరము లున్నవి:—(1) సత్యాగ్రహ మెప్పుడును ఆరంభింతు. మనము సత్యవ్రతాచరణము చేయుచు, ఇతరులనుండుటకు ప్రోత్సాహపరచుచున్నంతకాలము సత్యాగ్రహము ఆరంభియినదనుటకు వీలులేదు. మరియూ, ఎల్లరును సత్యమునే ఆచరించి, యెట్టి దౌర్జన్యమునకును గడుగక పోయిన యెడల మనవాంఛితములు తక్షణమే సెరవేననుటకు సందియము లేదు. కాని, యెల్లరును ఈ విధముగా వర్తింపక పోయినయెడల, సత్యాగ్రహము లభ్యసంఖ్యాముగ నున్నప్పుడు, మనము సత్యాగ్రహములను ఇతర విధానముల నవలంబించవలసి యున్నది. అందోకటి కాసననిరోధము, ఈకాసననిరోధమున ప్రస్తుతము ఆపివేయుటకు గల కారణముల వివరింపకే తెలిపియున్నాను. ఎంతకాలము కాసననిరోధము తరువాత దౌర్జన్యము సుభదించునో, అంతకాలము దీనిని సాత్విక నిరోధ మనరాదు. అది సత్యహారమును, అలోచనావిరహితమును అయియున్నది. అట్టి నిరోధమును సత్యాగ్రహ మనరాదు. సత్యాగ్రహము తమ విధ్యుక్తధర్మమును సరిగా నిర్వహించినయెడల కాసనాతిక్రమణ మెప్పుడైనను అవలంబించవచ్చును. సత్యాగ్రహములలో నాకు విశ్వాసము గలదు కాని రాజోవు జాత్ర ప్రారంభమునుండి, యాయవ్య రౌలట్కాసనము రద్దు కాక పోయినయెడల, కాసనాతిక్రమణము ప్రారంభించబడును. ఈకాలనిర్ణయము చేయుటకు నా క్రిందికారణములు ప్రోత్సాహపరచినవి:—సత్యాగ్రహవ్రతము పేరు పెట్టి దౌర్జన్యమును చేయరాదను సంక్షేప మి నియమితకాలములో దేశమందంతటను వ్యాపించును. ప్రజలీసంక్షేపభావమును గ్రహించి తదనుగుణముగ వర్తించినవారు కాంతిభావన కుపకరింతురు. అవిధముగ నెల కొలువబడిన కాంతిభారత దేశపురోవృద్ధికి చాల తోడ్పడును. కాని, యింతవరకును సత్యాగ్రహము భారతదేశము గ్రహించలేక పోవచ్చును. అందుల కొక నియమము ననుసరింపవలెను. ప్రభుత్వమువారి వైమర్యకాసనము దౌర్జన్యమును చూపుచున్నను. ప్రస్తుతపుల్లరులకు ప్రభుత్వము వారు సంసిద్ధులుకా లేరు. ఇక రెండు మాసముల కాలములో ప్రభుత్వమువారి యేర్పాటులు పూర్తియగును. అందుకే సత్యాగ్రహము చేయన నేనిధమునను కాంతికి భంగము కలుగకలదు. అట్టి క్షితిలో సత్యాగ్రహము కాసనాతిక్రమణముగానిది దౌర్జన్యమువలన గాక సత్యాగ్రహమువలననే వ్యాపించు లభించు నని తెల్లము చేయవలెను.

2, మే, 1919. ఎమ్. కె. గాంధీ.

రాజభక్తి గల భారతీయుల సహకారము.

ఇదివరకు వచ్చిన కంత్రివా ర్తలకు తోడుగ, లక్ష్యము పురము, రాయచోటి, అలీఖర్, భాజీబాదు, ఫరుఖబాదు మిర్జాపూరు, ఎట్రూరా జిల్లాలోని పెద్దమనుష్యులు తమ రాజభక్తిని, ప్రభుత్వమువారికి తెల్పుచు, సంచూక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారికి ఆ సేకకంత్రివా ర్త సమీరి. అలీఖర్ జిల్లా భీకముపుర కాపురములు మా|| నవాబు మహమిలుల్లా ఖాను ఖానుబహద్దరు ఓ. బస్తి గారు వారిరైతుల సభగావింది రౌలట్ చట్టముయొక్క యధార్థమును ఈ చట్టముయొక్క చెను వివరములను విపులముగా తెల్పిరి. అలీఖర్ జిల్లా కొందరావు పట్టణములో నున్న ప్రధాన మసీదులో కొందరావు పట్టణముయొక్క హాసరి మీదస్థాయి మార్పి యూసపు అలీఖాను గారి అధ్యక్షతన కొంద సొకసభ జరుగును. శుక్రవారప్రార్థనలు అయినతరువాత మసీదులో ప్రభుత్వప్రకటనమును చదివి, ఈచట్టమును రద్దు చేయుటకు ప్రారంభించబడిన ఆందోళనములో చేగవలదని ప్రోత్సాహపరచిరి. ఎట్రూ వాలోని అంజుమాన్ అసామ్యుజీయ సంఘ కార్యదర్శి ఈ ఆందోళనమును సానుభూతిచూపవలదని తనజాతివారిరెపున జెప్పెను. రౌలట్చట్టమునురద్దుచేయుటకు బయలుదేరిన ప్రజల ఆందోళనమును ఖండించుచు, ఈ చట్టముయొక్క వాస్తవమైన నియమములను, అభిప్రాయములను ప్రజలు గ్రహించుటకు ప్రభుత్వమువారిలో తాము పాలుపడుదుచని తెల్పుచు, అలీఖర్ జిల్లా, అత్తురాల్ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు సయ్య అస్సాఖర్ ఖాను గారు తమసంఘము తరపునను, అత్తురాల్ పట్టణ వాస్తవ్యులు బాబూ బోహిమ్ మత్ సింగు గారు ఖాటు జాతివారి తరపునను లక్ష్యపురవాసులు, రాబూరు మాను సింగు గారును కంత్రివా ర్తల సమీరి.

కావలెను

1597

శ్రీ మైలవరము బాలభారతీ సమాజమునకు శ్రుతిలయజ్ఞానముతో స్వతంత్రముగా పాడదగిన సంగీతము పాటకానుభవము కలిగి హిరో క్యాంక్లరు వేయదగిన వారొకరు. జీతము నెలకు రు 30.0-0 మొదలు 40.0-0 వరకు యోగ్యత నుబట్టి యాయుబడును. కావలసినవారు సదరు సమాజము సెక్రటరీగారైన శ్రీ కొమ్మూరి వట్టా భిరామయ్యగారివద్దకు వచ్చి మాట్లాడినయెడల తప్పిల్లు తెలియగలవు.

R. S. V. Papaya rao.

బెజవాడ శ్రీ బాలభారతీ సమాజపు ప్రొవైజరు 25-4-19 అందు సపుకు మైలవరం యన్వేటు బహించారు.

GET GOOD SIGHT.

by removing the cause of bad sight. Don't commit the common error and take to spectacles as the only remedy for eye-trouble-they will correct your sight, but what you want some thing to cure your eyes, viz:-the Actina Treatment. Actina has succeeded where specialists had failed, simply because it assists, and not opposes, Nature. It is essentially a natural treatment and the hundreds of testimonials are proof that it is a successful treatment. To use it is simplicity itself remove the two screw caps from the Actina Lustrament releasing the powerful vapour which applied to the eyes and inhaled through the mouth and nostrils, sets up and maintains a good circulation in all parts of the eye, removes congestion and restores the organ to perfect health. It is an unequalled cure for all eye troubles, such as Iritis, Cataracts, Granulations, Sore Eyes, Ulcer, Opacity, etc., etc. Invest Rs. 25-8 in an Actina and save 'specialists' fees. Valuable booklet entitled 'Prof. Wilson's Treatise on Diseases' containing particulars of Conditional Trial Offer and convincing testimonials post free from Actina H. P. Sole Agency, Batala (India).

Actina Way. Actina Cures Deafness.

Not merely improves the sense of hearing temporarily as do Electrophones, Ear Drums, etc., but really cures the disease permanently. The secret of Actina's success is that it removes the cause of the disease and that is where it differs from all other treatments. The principal cause of Deafness is Catarrhal Inflammation of the throat and middle ear and until this is removed the hearing cannot be restored. The powerful vapours emanating from Actina, inhaled through the mouth and nostrils and applied to the eye, course through the delicate nerves and blood-vessels, removing Congestion, stimulating and invigorating and restoring the organs to their normal healthy activity. Actina is the surest, simplest and most natural cure for Deafness and is just as effective in other Catarrhal diseases, such as Eye Troubles, Hay Fever, Asthma, Bronchitis, Headache, Sore Throat, Influenza, etc. Costing only Rs. 25-8 (plus postage etc.) this wonderful instrument should find a place in every home. Booklet entitled 'Prof. Wilson's Treatise on Diseases' containing useful health advice and full Particulars of our Conditional Trial Offer, post free on request. Write to-day to Rai B. S. Bhandari, M. A., Batala. (India) Natural Actina Treatment.

వెల స్వల్పము! సీసా 1-కి 0-8-0 అనాలు మాత్రమే!! గుణ మధికము!!

పంచభాషను చూచికొనిన

మోసము కలుగదు.

అమృతం

జనము

అన్ని నొప్పులకు

పరమాషధము.

తలనొప్పులమాన్యును. వాయువుపోట్లబాపును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పొట్టును బోగొట్టును. ఇవి యవి యవనీల సకలవిధమైన నొప్పులకు సులభవినివంటిది. తనమాలికలచే హిందూ శత్రువులకు తయారు చేయబడు మంచిమందు. దీనిని విశేషములలోని అనేకులు వాడుచున్నారు. గొప్పగొప్ప వారిచే వేలకువేల యోగ్యతా పత్రములు పొందియున్నది. అన్ని రుజువాలులలోను చిక్కగలదు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు.

తా మ ర తై ల ము

తామర, తీట, వీడుగగజ్జి, దురద, ఉంగరములవంటివిట్లు, రసీకాయలు, పెండ్లుక లూడిపోవుట మొదలగు చర్మరోగములను వాడవలయు చేయగలదు. రాజారాణి బొమ్మను చూచికొనుట మంచిది. వెల 0-8-0 ల మాత్రమే.

మో హి నీ తై ల ము

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. 5 రులములు నూనెగల సీసా 1-కి రూ 0-12-0.

దం త చూ ర ము

వంటి నొప్పులకు దివ్యమధము; నువ్వు సవగలిగియుండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు తగియున్నది. దబ్బి 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి రూ 1-2-0 ల.

అమృతం జనము డి పో,

109, ప్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి. 6, తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు.

విక్టోరియా ఆసుపత్రి, కాకినాడ.

అంతరకుసుమలు బహువిధములగా వాడుకలగును. ఎన్ని సంవత్సరములనుండి గ్రుడ్డితనముచే బాధ పడినను, తిరిగి దృష్టిని (చూపు) పొందగలరు. కంటిలో పువ్వులు, ఎరుపులు, ఒరుపులు, దురదలు వగైరా సుమస్త శత్రుకాగములు తుదర్శనమగును. కడు వీధుల వైదికము. (1568)

1. ఆంగ్లేయ వైద్యయోగవంధిక తెలుగుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. 400 ప్రక్రియలు గలవు. వెల రూ 1-4-0. 2. వైద్యులకు ఫీచరు అను గ్రంథము ఇంగ్లీషులో వ్రాయబడినది. వెల రూ 1-0-0.

వి. గోపాలకృష్ణమయ్య, యం. డి. సర్జను.

ఫర్మాకూటేనాల ధర తగ్గించబడినది.

బ్లాక్ బర్డ్ రూ 8-8-0, స్వాక్ రూ 7, వాటర్ మెక్ రూ 7-9-0, వాటర్ మెక్ (సెప్టికే సెల్ఫ్ క్లియింగ్) రూ 10-8-0, టెట్రాక్ 210 రూ 4, అల్బెర్టా రూ 2-1-20 (1514) గిరిజదర్శు, క్లెమెన్స్ తిరువల్లిక్కేడి, మద్రాసు.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్వకనుభవమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యవార్తమును కలుగజేసి కీరసాఖ్యమును దృఢపరచును. ఆ యోగ్యుని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవానుగా నిలుబడును. పోస్టుచార్జీ యు మే మే భరించి పంపెదము. వెంటనే వ్రాయుకోవలెను. (219)

వైద్యశాస్త్ర ముచిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంకరిగ్రహ కౌమధాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాస్

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

ఇది మేనాను, నిక్కాక, శుక్లనవ్వులు, అతిమూత్రమును హరించి, మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యౌవన నుభవమును, సంతానప్రాప్తినికలిగించు వరప్రసాదము 2 డబ్బిలు చాలును. 20 రులముల డబ్బి రూ. 1. వి. పి. ఖమ్మలు ప్రత్యేకము.

పి. కె. ఏ. అంబుకో, పొందూరు, గుంటూరు జిల్లా.

మీ కవసరమయినచో

యోగ్యతనంబుండునట్టిగాని కరగి పోతపోయినట్టి గాని వస్తువులను గురించియు, తీర్పు, ఇనుపవాసములు, పంపులు వంపులుగ వంచబడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారిలోనే సంగతిసందర్భముల నలనా వారించింకవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలల కిచ్చుటలోను శోరి పురితనే వానిని సకాలములో సరఫరాచేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

నివాసము:— ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ

సోలే ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్, తలాలపెట్టె నెం 555 రు, 389 మదరాసు

(పై కామ్యూనికేషన్ గోడనప్పుడు ఈ పత్రికపేరు కూడ నుడవారింక గోరుచున్నారు.)

అశిధ

గర్భాశయ రోగనివారించి:— శ్రీలక్ష్మ గణగణముకుల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైలబాద్దీగాను, తక్కువగానుపోవుట, తనుమరోగము, సంతానహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూలికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరకాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మవైద్యులను తుదర్శనము.

వెద్దబుడ్డి రూ 8-0-0. చిన్నది రూ. 1-10-0

అమృత

రక్తశుద్ధి వ్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అశీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేనానణములు, నుభవంకటములు, నిస్సత్తున, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కీరములన కాంతిని నుభవమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

వెద్దబుడ్డి రూ 8-0-0. చిన్నది రూ 1-10-0.

అరక

జ్వర నివారణ బుడ్డి 1-కి రూ. 1-8-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద కౌమధశాల, 88, పోలిగుండునన అశీనురోడ్డు, ఎగుంబూరు, మద్రాస్. 166 (రాంధి:— 9, బందరు వీధి, మద్రాసు.

పాశ్యపు వేంకటాచలవర్ణితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాషధములు.

1. లక్ష్మీనిలాసరసము:—లక్ష్మీకులకుల క్షేమ రోగములు ఈ లక్ష్మీనిలాస రసములన నిరోధిస్తే మున్నూరు. ఒక మొక లక్ష్మీనిలాస రసముగల సీసా తమయొద్ద నుండే నేని క్షేమకు సర్వోత్తమమైన సిద్ధాషధము వేంకటాచలవారి వారి వంశోపదేశముగ బల్కులను. చివర్వరము, మూడో శాఖక జ్వరములు, నవ్విపాతము మొదలగుచి తప్పక నుభవమును. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇశాం. (694)

2. క్షినివాస తైలం:—క్షేమ గడ్డకును, శుంకుల కొన్ని పోవుటను మంచిమందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇశాం.

3. వైశ్యాన రాసరం:—దీనిని నేనినినప్పటింకితే చూతమును కట్టక (కలరా) వాంతిభేది, కీరభేది, అశీర్ణ భేదులు నుభవము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇశాం.

4. బాలనుభోదయము:—చిడ్డలకు బలకారి; తియ్యరి మందు. మందము, మలబద్ధము, అశీర్ణ భేది, క్షేమకము, కడుపుబ్బియుండుట, అకలితేకుండుట మొదలగుచి నుభవము చిడ్డలు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇశాం.

5. లోకానుభవార కన్యామూత్రము:—చిడ్డలకు కలుగు చూడిరినవారికి, బాలింతలకు ఉత్తమ గుణగారి. మందము, పడికము, దగ్గు, అశీర్ణము, కీరకారం, పార్శ్వవాయువు, మలబద్ధం, జ్వరం, చివర్వరము, దుర్బలము మొదలగు యొక శతక రోగములను నుభవముచేయును. (801)

160 మాత్రము గల సీసా 0-4-0
తపాల కర్చుకో 6-కి 1-8-0
" " 12-కి 2-14-0
" " 25-కి 5-5-0

కతి కౌమధుతో నుడ అనుపానము తెనుగునకు వంతును. శ్రీ సీతారామ వైద్యశాల, మైసూరు